

Høgskulen
på Vestlandet

MASTEROPPGAVE

Barn og unges medvirkning i områdesatsinger

– en kvalitativ studie av kommunalt ansattes erfaringer med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge

Children and young people's participation in area-based initiatives

– a qualitative study of municipal employees' experiences in facilitating participation of children and young people in area-based initiatives in Norway

Sunniva Jensen Christiansen (213) & Sunniva Bakke (208)

Master i samfunnsarbeid

Institutt for velferd og deltaking

Veileder Rianne Vogels

16.06.2023

Vi bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord

Endelig er vi i mål! Det har vært lange dager på HVL med utallige kopper kaffe og sekken full av mat. Dette har vært en utfordrende, lærerik og utrolig spennende prosess som vi aldri ville vært foruten. I prosessen med å skrive masteroppgave har vi fått god hjelp og støtte fra mange mennesker rundt oss som vi ønsker å takke.

Først og fremst vil vi takke informantene som har deltatt i studien vår. Takk for at dere tok dere tid og delte deres erfaringer, tanker, refleksjoner og opplevelser med oss. Det har vært inspirerende å få et innblikk i deres engasjement for feltet.

Tusen takk til veileder Rianne Vogels, Høgskulelektor ved Institutt for velferd og deltaking, for at du har guidet oss gjennom denne prosessen.

Vi ønsker å takke medstudenter og Silje Johnsen, Høgskulelektor ved Institutt for velferd og deltaking, som deltok på vårt sluttseminar. Deres grundige arbeid med tilbakemeldinger var av stor verdi som vi setter umåtelig pris på. En ekstra takk til medstudentene Madeleine og Johanne for gode faglige og tullete diskusjoner, lange lunsjpauser og støtte i prosessen. Vi vil også rette en særlig takk til Kjell Henriksbø for ditt engasjement, med gode tilbakemeldinger og litteraturtips.

Vi vil takke venner og familie, særlig mammaene våre, for alle heiarop, støtte og forståelse under hele prosessen. En ekstra takk til samboer/kjæreste for den største tålmodighet, kjærighet og ferdige middager på kjøkkenbenken når vi kom sent hjem. Vi gleder oss til å se dere igjen.

Sist, men ikke minst, må vi rette en stor takk til hverandre. Et så fantastisk samarbeidsprosjekt vil vi nok aldri oppleve igjen. Tusen takk for gode diskusjoner, samtaler, støtte, latterbrøl og alt for lange lunsjpauser. Vi har sammen møtt alle utfordringer med stå-på-vilje. Sammen har vi funnet veien gjennom nysgjerrighet, åpen kommunikasjon og en god dose humor. Det er svært vemodig at vi nå er ved veis ende, men et livslangt vennskap er bygget gjennom prosessen.

Sammendrag

Bakgrunn og formål: I levekårsutsatte områder kan stat og kommune inngå et samarbeid om en områdesatsing. Det er en ekstraordinær innsats som skal bedre levekår, boforhold og miljø for innbyggerne. Barn og unge er en viktig målgruppe for områdesatsingene og deres oppvekststed har stor betydning for deres liv. Medvirkning fra innbyggere er helt sentralt i en områdesatsing og det er kommunen som tilrettelegger for dette. Et sentralt mål i områdesatsinger er å etablere ny kunnskap og arbeidsmetoder som kan overføres inn i ordinær kommunal drift og statlig politikk. Denne studien har som formål å få økt kunnskap om barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge.

Problemstilling: Hvordan erfarer kommunalt ansatte å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge?

Metode: Ved bruk av kvalitativ metode har vi gjennomført ti individuelle dybdeintervjuer med nåværende og tidligere kommunalt ansatte i fem norske kommuner. Datamaterialet er analysert ved hjelp av systematisk tekstkondensering, og dette danner grunnlaget for våre funn.

Funn: Analysen vår viser at *medvirkning* er et vidt begrep. Informantene mener at barn og unge må involveres tidlig i medvirkningsprosessene for å få en reell mulighet til å påvirke.

Medvirkning er viktig i et demokratisk perspektiv. Ved manglende synlige resultater, kan barn og unge oppleve *medvirkningstrøtthet*. God informasjon, kommunikasjon, forventningsavklaring, tillit, relasjonsbygging, tilpassede rammer for medvirkning og et samarbeid mellom voksne og barn, fremheves som viktige forutsetninger når det skal tilrettelegges for medvirkning under en områdesatsing. Det er viktig å være bevisst på levekårsutfordringer, som kan påvirke medvirkning fra barn og unge. Områdesatsing fremmes som en utprøvende arbeidsmodell som gir rom for innovasjon og fleksibilitet i medvirkningsprosesser.

Nøkkelord: Områdesatsing, medvirkning, deltakelse, demokrati, barn og unge, empowerment, kritisk bevissthet, dialog, levekår, tilrettelegging

Abstract

Background and purpose: In areas facing socio-economic challenges, the state and municipality can collaborate on area-based initiatives. These initiatives represent an extraordinary effort to improve living conditions, housing, and the environment for the residents. Children and young people are an important target group for area-based initiatives, and their upbringing environment has a great significance in their lives. Citizen participation plays a central role in area-based initiatives, and it is the municipality facilitating such involvement. A goal in these initiatives is to establish new knowledge and working methods that can be transferred into ordinary municipal operations and government policy. The purpose of this study is to increase knowledge about children and young people's participation in area-based initiatives in Norway.

Research question: How do municipal employees experience facilitating the participation of children and young people in area-based initiatives in Norway?

Method: Through the use of qualitative method, ten individual in-depth interviews were conducted with former and current municipal employees from five municipalities in Norway. The data were analyzed using systematic text condensation, forming the basis for presenting the findings.

Findings: Our analysis indicates that the definition of participation is broadly defined. Informants argue that children and young people must be involved early in participatory processes to have a genuine opportunity to influence decisions. Participation is significant from a democratic perspective, and in the absence of visible results, children and young people may experience participation fatigue. Good information, communication, clarification of expectations, trust, relationship-building, tailored frameworks for participation, and collaboration between adults and children are highlighted as important prerequisites for facilitating participation within area-based initiatives. It is crucial to be aware of the socio-economic challenges that can affect the participation of children and young people. Area-based initiatives are promoted as an experimental working model that allows for innovation and flexibility.

Keywords: Area-based initiatives, participation, democracy, children and young people, empowerment, critical awareness, dialogue, living conditions, facilitating.

Innholdsliste

Forord.....	i
Sammendrag	ii
Abstract	iii
Oversikt over figurer og tabeller	vii
1 Innledning	1
1.1 Bakgrunn for valg av tema	2
1.2 Områdesatsing	2
1.3 Deltakelse eller medvirkning?.....	3
1.4 Medvirkning	4
1.5 Barn og unges medvirkning	4
1.6 Lovverk og politiske føringer.....	5
1.7 Kunnskapsstatus på feltet og formålet med studien	7
1.8 Problemstilling og forskningsspørsmål	10
1.9 Relevans for samfunnsarbeid	10
2 Teoretiske perspektiver	13
2.1 Barn og unges medvirkning	13
2.2 Stigemodellen til Hart (1992).....	15
2.3 En frigjørende pedagogikk	18
2.4 Kritisk bevissthet og empowerment	20
3 Metode.....	22
3.1 Vitenskapsteoretisk utgangspunkt	22
3.2 Kvalitativ metode	23
3.3 Utvalg og rekruttering.....	24
3.4 Intervju.....	25
3.4.1 Forberedelser til intervju	26
3.4.2 Gjennomføring av digitale intervju	27
3.4.3 Transkribering av intervju.....	28
3.5 Analyse.....	29
3.5.1 Generelle refleksjoner i analyseprosessen	34
3.6 Forskningsetiske betraktninger.....	35

3.7	Refleksivitet, validitet og reliabilitet	37
4	Resultater	39
4.1	Forståelse av medvirkning	39
4.1.1	Pynteord	39
4.1.2	Medvirke for å påvirke.....	40
4.1.3	Tidlig involvering.....	40
4.1.4	Medvirkningstrøtthet	41
4.2	Kontekst for arbeidet	42
4.2.1	Konseptet områdesatsing.....	42
4.2.2	Levekår	44
4.2.3	Demokrati og læringsprosess	44
4.3	Rammer	46
4.3.1	Tid	46
4.3.2	Samarbeid.....	46
4.4	Barn og unge	48
4.4.1	Alder og tilpasning.....	48
4.4.2	Barns utvikling	49
4.4.3	Voksne vet ikke best	49
4.4.4	De unge vet best.....	50
4.5	Ferdigheter i tilretteleggingsrollen	51
4.5.1	Relasjonsbygging	51
4.5.2	Kommunikasjon	51
4.5.3	Forventninger	52
5	Diskusjon	54
5.1	Demokrati og medvirkningstrøtthet	54
5.1.1	Medvirke for å påvirke.....	54
5.1.2	Medvirkning i et demokratisk perspektiv	56
5.1.3	Medvirkningstrøtthet	57
5.1.4	Barn i levekårsutsatte områder	59
5.2	Barn og voksne i et gjensidig avhengighetsforhold	61
5.2.1	God informasjon, kommunikasjon og forventninger.....	61

5.2.2	Tillit og relasjonsbygging	62
5.2.3	Barn og voksne sammen.....	63
5.2.4	Medvirkning må tilpasses	66
5.2.5	Bare positivt?	68
5.3	Områdesatsing - muligheter og begrensninger	69
5.3.1	Utprøvende modell.....	69
5.3.2	Ressurser og bærekraft	70
5.3.3	Det rette verktøyet?	71
6	Metodiske overveielser	73
7	Avslutning.....	75
7.1	Implikasjoner for praksis og videre forskning	78
8	Litteratur	79
	Vedlegg 1: Vurdering av behandling av personopplysninger	1
	Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema	1
	Vedlegg 3: Tematisk intervjuguide	1
	Vedlegg 4: Intervjuguide	1

Oversikt over figurer og tabeller

Figur 1. FNs bærekraftsmål nr. 1, 3, 4, 10, 11 og 16. Fra FN-sambandet, 04.04.2023, FN-sambandet (https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal).....	6
Figur 2. The Ladder of Participation. Fra Children's Participation: From tokenism to citizenship (s. 8), av R. Hart, 1992, Unicef.	16
Tabell 1. 16 foreløpige temaer etter gjennomlesning i steg 1.....	30
Tabell 2. Fem foreløpige temaer analysesteg 2.....	30
Tabell 3. Justerte kodegrupper og subgrupper i analysesteg 3.	31
Tabell 4. Kodegrupper og justerte subgrupper i analysesteg 3.	32
Tabell 5. Endelige kodegrupper og subgrupper.	34

1 Innledning

Barn og unge bruker mye tid i sine nabolag og oppvekststedet har stor betydning for deres liv (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 1-2). De *bor* ikke bare i sine nabolag, de *lever* sine liv lokalt. Barn har begrenset bevegelsesradius sammenlignet med voksne som fører til at nabolaget har en større rolle i deres liv (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 23). Barn og unge som vokser opp i familier med levekårsutfordringer vil bli påvirket i større grad av kvaliteter ved nærmiljøet sitt, enn barn som ikke gjør det (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 3). I byområder med opphopning av levekårsutfordringer, kan kommunen inngå samarbeid med staten om å gjennomføre en områdesatsing.

Områdesatsing har mål om å styrke levekår og boforhold i byområder med store levekårsutfordringer (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). En av hovedmålgruppene for områdesatsingene er barn og unge (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 57). Denne tilnærmingen kan være et bidrag for å styrke områdets kollektive ressurser, samt øke deltakelsen til barn og unge. Dette er til fordel for tiltak på individnivå rettet mot de mest “utsatte” (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 57). I områderettet innsats er medvirkning fra innbyggere et viktig prinsipp (Grander et al., 2022, s.250; Ruud et al., 2020, s. 81-82). Fordi barn og unge er en viktig målgruppe i områdesatsingene, er deres medvirkning sentral.

I samfunnsarbeid er medvirkning fundamentalt (Hutchinson, 2022, s. 16). Individu eller enkeltfamilier berøres av samfunnsarbeid, men i arbeidet vektlegges en kollektiv bevisstgjøring. Fokuset er rettet mot mobiliseringen av krefter og styrke handlingskompetansen hos enkeltmennesker og grupper (Hutchinson, 2022, s. 16). Samfunnsarbeid begynner i hverdagslivet og springer ut av en prosess av empowerment og deltakelse (Ledwith, 2011, s. 2-3). Empowerment involverer en form for kritisk utdanning som oppfordrer mennesker til å stille spørsmål ved deres virkelighet. Dette er grunnlaget for kollektiv handling og bygger på demokratiske prinsipper. Videre skaper dette bærekraftige endringer (Ledwith, 2011, s. 2-3).

1.1 Bakgrunn for valg av tema

Det overordnede temaet for vår masteroppgave er barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge, med fokus på hvordan kommunalt ansatte erfarer å tilrettelegge for dette. Vi har valgt temaet fordi vi er interessert i hvordan norske kommuner *forstår og tilrettelegger for* medvirkning fra barn og unge under områdesatsinger. Gjennom bachelorstudiet i sosialt arbeid ble vi introdusert for områdesatsinger og interessen økte etter hvert som vi fikk mer innsikt underveis i masterstudiet i samfunnsarbeid. Vi er begge opptatt av medvirkning som fenomen. Gjennom masteren har vi blitt opptatt av hvordan sårbare grupper, herunder barn og unge, settes i stand til å delta i samfunnet og medvirke i sitt nærmiljø. Fordi vi hadde lignende faglige interesser og tidligere erfaringer med å jobbe sammen, valgte vi å gjennomføre masterprosjektet som et samarbeidsprosjekt. I samråd med veileder er hele masterprosjektet gjennomført som et samarbeid. Det innebærer at vi har møttes fysisk for å arbeide sammen om planlegging, gjennomføring og utforming av hele masteroppgaven.

1.2 Områdesatsing

I flere europeiske land har myndighetene siden 1960-tallet satt i gang og finansiert “områdebaserne satsinger” i utsatte bydeler (Atkinson & Zimmermann, 2018, i Andersen & Brattbakk, 2020, s. 131). Statlige og kommunale myndigheter i Norge har samarbeidet om flere satsinger for å løfte byområder med dårligere levekår enn byen for øvrig (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 131). En områdesatsing er en tverrsektoriell innsats i et levekårsutsatt område (NOU 2020: 16, s. 223), hvor det bor relativt mange mennesker med dårlige levekår (Meld. St.18 (2016-2017), s. 99). I byområder med store levekårsutfordringer skal områdesatsingene bidra til bedre levekår, miljø og boforhold (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). En områdesatsing er et samarbeid mellom stat og kommune. Et mål er mer effektiv bruk av midler fra staten og den aktuelle kommunen (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

En områdesatsing har en helhetlig tilnærming til området det arbeides med, hvor hele kommuneapparatet involveres og utfordres (Økland et al., 2022, s. 280). Områdesatsinger er tverrfaglige og sektorovergripende. Et poeng med områdesatsing er at det er en ekstra innsats utover ordinær kommunal drift som skal bidra til videreutvikling av arbeidsmetoder på tvers av sektorer og forvaltningsnivåer (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Samtidig er områdesatsingen tilknyttet den forøvrigte byutviklingen gjennom å knytte den lokale utviklingen opp mot den overordnede planleggingen (Meld. St.18 (2016-2017), s. 100). En områdesatsing kan gi verdifulle erfaringer som er nyttige for flere kommuner og statlige etater (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Videreutvikling av arbeidsmetoder skal være et ledd i å sikre bærekraftige løsninger tilpasset de enkelte områdene.

Områdesatsingene tar utgangspunkt i de konkrete utfordringene som byområdene har (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Et fellestrekk ved områdesatsingene er å bidra til å skape varige forbedringer av tjenester og kvaliteter ved nærmiljøet der behovet er størst. Konkrete tiltak kan være fysisk opprustning av områder eller kulturaktiviteter. Det fokuseres blant annet på integrering, skole og arbeid, samt mål om å minske kriminalitet og styrke folkehelsen (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Medvirkning fra innbyggere fremmes som viktig i områderettet innsats i Norge og andre land i Nord-Europa (Ruud et al., 2020, s. 81-82). Samarbeid med innbyggerne under en områdesatsing er helt sentralt (Grander et al., 2022, s. 250; Økland, 2012, s. 152). Å lykkes med å forbedre kvaliteter ved nærmiljøet i levekårsutsatte områder forutsetter innbyggerinvolvering (Lund, 2014, s. 57). Medvirkning kan videre øke innbyggernes eierskap til området som kan ha betydning for utviklingen etter endt innsats i området.

1.3 Deltakelse eller medvirkning?

I samfunnsarbeid er *deltakelse* og *medvirkning* sentrale begrep som kan forstås på ulike måter, der det ikke er et rett eller galt svar. Ågotnes et al. (2022a, s. 21) beskriver at medvirkning, avhengig av kilde, kan forstås som ulike former for deltagelse. Vi legger til grunn en tolkning om

at mennesker kan delta uten å medvirke, men de kan ikke medvirke uten å delta. Begrepet medvirkning anses å være aktivt. Samtidig er deltakelse og medvirkning to begrep som brukes om hverandre. Ågotnes et al. (2022b, s. 117) hevder at medvirkning kan forstås som deltakelsesformer der de involverte har en omfattende og gjennomgående innflytelse over et prosjekt, en prosess eller et tiltak. Medvirkning kan også forstås som “en slags idealversjon av et mer grunnleggende ideal: deltakelse. Motsatsen til en slik idealversjon blir omtalt som symbolske, tilslørte eller tokenistiske former for deltakelse” (Ågotnes et al., 2022b, s. 117). I vår studie vil vi benytte begrepet medvirkning.

1.4 Medvirkning

Medvirkning kan forstås som innbyggernes mulighet til å påvirke og bidra med kunnskap i beslutningsprosesser i offentlig planlegging (Ringholm & Nyseth, 2018, s. 317). Med denne forståelsen blir hensikten med medvirkning todelt: 1) at synspunktene til de involverte blir hørt og 2) at de involverte bidrar med ny og nyttig kunnskap. Dersom medvirkningen inkluderer de elementene, kan det styrke planleggingens legitimitet og derfor anses medvirkningen å foregå på en hensiktsmessig måte (Ringholm & Nyseth, 2018, s. 318). I det norske lovverket er det ikke definert hva som legges i “aktiv medvirkning” eller “medvirkning” (Hagen & Andersen, 2021, s. 14). Derfor er det planleggere og politikernes ansvar å vurdere om private og offentlige utbyggere har oppfylt kravene om medvirkning (Hagen & Andersen, 2021, s. 14).

1.5 Barn og unges medvirkning

Det finnes flere teoretiske begrunnelser for barn og unges medvirkning (Vestby & Ruud, 2012, i Hanssen, 2018, s. 281). Demokratiske begrunnelser baserer seg på at alle grupper i samfunnet bør høres og vektlegger særlig å gi en stemme til tause grupper i by- og stedsutvikling (Scharpf, 1999, i Hanssen, 2018, s. 281). Barn under 18 år kan forstås som en sårbar gruppe uten stemmerett og deres medvirkning kan være en måte å kompensere for dette (Bringeland, 2017,

i Hanssen, 2018, s. 281). I denne studien bruker vi betegnelsen “barn og unge”, som vi forstår som barn fra 0-18 år.

Ut fra en empowerment-tilnærming er det viktig at barn og unge får medvirke for å oppleve at de har rett til å ha en mening. Dette kan inspirere til at de blir engasjerte innbyggere i lokalsamfunnet sitt, som er helt sentralt i et velfungerende demokrati (Pateman, 1970, i Hanssen, 2018, s. 281). Derfor blir medvirkning en form for skole i demokrati. Ut fra et sosialpolitisk perspektiv og et stedsutviklingsperspektiv kan barn og unges medvirkning bidra til et bedre beslutningsgrunnlag. Barn og unge bidrar med unik kunnskap som voksne ikke har (Hanssen, 2018, s. 282). De har en annen livsverden og forståelse, og bruker stedet annerledes. Å involvere barn i medvirkningsprosesser kan øke deres selvfølelse som kan være viktig fra et folkehelseperspektiv (Hanssen, 2018, s. 282).

1.6 Lovverk og politiske føringer

Gjennom ratifiseringen av FNs barnekonvensjon i 1991 og inkorporering i norsk lov i 2003, fikk barn og unge et styrket rettsvern (Hanssen, 2018, s. 277). Artikkel 12 skal sikre barns muligheter til å uttale seg om forhold som omhandler barnet, og barnets synspunkter skal vektlegges etter modenhet og alder (De forente nasjoner, 2003, art. 12). Norske kommuner må tilrettelegge for innbyggernes medvirkning (Ågotnes et al., 2022b, s. 114). Dette er lovfestet gjennom blant annet Plan- og bygningsloven (2008, kap. 5), Kommuneloven (2018, §§ 5-2, 5-12) og Folkehelseloven (2011, § 4). Plan- og bygningsloven (2008, §5-1, 1.ledd) slår fast at kommunen skal sikre at medvirkning er oppfylt i planprosesser som enten utføres av kommunen selv eller andre organer. Kommunen er videre ansvarlig for at det sikres aktiv medvirkning fra grupper som krever spesiell tilrettelegging og dette inkluderer barn og unge (Plan- og bygningsloven, 2008, § 5-1, 2.ledd).

FNs bærekraftsmål er en felles plan for at verden innen 2030 skal bekjempe ulikhet, utrydde fattigdom og stoppe klimaendringene (FN-sambandet, 2023). Flere av bærekraftsmålene kan

være relevante i forbindelse med områdesatsing og vi ønsker å fremheve bærekraftsmål nummer 1, 3, 4, 10, 11 og 16, se figur 1. Dette er som følge av at områdesatsinger har som mål å bidra til bedre levekår, miljø og boforhold i bydeler der det finnes store levekårsutfordringer (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). I de statlige områdesatsingene jobbes det tverrsektorielt med sikte på å forbedre tjenester og kvaliteter ved nærmiljøet i de levekårsutsatte områdene (Meld. St.40 (2020-2021), s. 112). I Meld. St.18 ((2016-2017), s. 101) fremheves det at Regjeringen ønsker å skape inkluderende og gode nærmiljø i levekårsutsatte områder gjennom områdesatsinger. Nye og innovative erfaringer og arbeidsformer som utvikles gjennom områdesatsingene kan gi nyttige bidrag til å utarbeide ny statlig politikk (Meld. St.18 (2016-2017), s. 101).

Figur 1. FNs bærekraftsmål nr. 1, 3, 4, 10, 11 og 16. Fra FN-sambandet, 04.04.2023, FN-sambandet (<https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>).

Kommunen kan gjennom planprosesser tilrettelegge for en sosialt bærekraftig samfunnsutvikling (Folkehelseinstituttet, 2020). Et sosialt bærekraftig samfunn er der innbyggerne har tillit til medmennesker og samfunnet, og der det oppleves som trygt å bo og leve i området. Videre har innbyggerne en opplevelse av fellesskap og tilhørighet, og tilgang til goder som utdanning, arbeid og gode nærmiljø (Folkehelseinstituttet, 2020). Regjeringen påpeker at medvirkning i planprosesser er sentralt for lokaldemokratiet (Meld. St.18 (2016-2017), s. 151). Planprosessene skal sikre samarbeid og medvirkning (Meld. St.18 (2016-2017), s. 129). For å sikre gode medvirkningsprosesser i kommunen, må det tilrettelegges for medvirkning der folk er og kommunen må ha rett kompetanse. At et bredt spekter av perspektiv og synspunkter inkluderes i planprosessene er et viktig demokratisk prinsipp. Et godt nærmiljø og omgivelser bidrar til tilhørighet og økt livskvalitet for alle innbyggere, uavhengig av individuelle forskjeller (Meld. St.18 (2016-2017), s. 151).

1.7 Kunnskapsstatus på feltet og formålet med studien

Medvirkning er et sentralt tema i områderettet innsats i Sverige, Belgia, Danmark, England, Nederland og Norge (Ruud et al., 2020, s. 5). I byplanleggingen i Norge for øvrig er medvirkning et viktig virkemiddel (Andersen & Skrede, 2021, s. 8). Likevel finnes det lite forskning på hva medvirkningsprosesser resulterer i, samt tenkte fordeler og ulemper med medvirkning (Andersen & Skrede, 2021, s. 8). Forskningen som foreligger er i hovedsak gjort på voksne, ikke på barn og unge (Lorenzen et al., 2020, s. 14, 20). Det er et begrenset omfang av vitenskapelige studier om områdesatsinger i Norge og overvekten av eksisterende litteratur redegjør for tiltak heller enn å evaluere (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 130, 138).

Kunnskapsproduksjonen om områdesatsing er i hovedsak blitt gjennomført som oppdragsbasert forskning og evaluering, der det ikke er samme krav om kvalitetssikring som ligger til grunn i vitenskapelige produksjoner (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 130, 140). Gjennom bruk av bestilte konsulentrapporter kan oppdragsgiver redigere eller tilbakeholde funn som ikke er ønsket. Likevel kan slike rapporter gi verdifull kunnskap, men uten kvalitetssikring, eksempelvis fagfelleevaluering, er det utfordrende å vurdere kvaliteten på kunnskapen (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 138).

For å finne frem til relevant kunnskap for studien vår, har vi brukt ulike søkestrategier. I databasene Google Scholar, Idunn, Web of Science og Academic Search Elite har vi søkt på norsk og engelsk. Vi har søkt i litteraturlister etter relevant litteratur når vi har gjennomgått pensumlitteratur og forskningsartikler. Litteraturen som benyttes er valgt fordi vi mener den har relevans for problemstillingen vår. Vi har prioritert norsk forskning og forskning fra andre land i Nord-Europa som følge av at disse landene har lignende velferdsmodeller som Norge.

Selv om medvirkning er et sentralt tema i områderettet innsats i flere land, vektet det ulikt med hensyn til hvem som inviteres, omfang av medvirkningen og når i prosessen medvirkningen skjer (Ruud et al., 2020, s. 5). I områderettet innsats kan innbyggermedvirkning være komplisert og utfordrende (Grander et al., 2022, s. 250; Kimberlee, 2008, s. 326). Videre kan medvirkning

kreve mye ressurser (Klausen et al., 2013, s. 10; Ruud et al., 2020, s. 83). For at innbyggermedvirkning skal lykkes, må aktørene i de områderettede innsatsene være villige til å ta innbyggernes synspunkter til vurdering (Grander et al., 2022, s. 250). Tillit fremmes som avgjørende i medvirkningsprosesser i områderettet innsats (Lund, 2014, s. 68; Ruud et al., 2020, s. 83). Dersom kommunen kan vise synlige resultater innen kort tid, kan det ha stor betydning for innbyggernes tillit (Lund, 2014, s. 68).

Barn og unges medvirkning kan gi fordeler for dem selv, prosjektet de medvirker til og samfunnet (Kimberlee, 2008, s. 325). Prosessen vil ikke bli den samme uten medvirkning fra barn og unge under en områdesatsing (Nordgreen et al., 2018, s. 441). Ved å inkludere barn og unge i medvirkningsprosesser kan det komme frem andre momenter og syn som ellers ikke ville kommet frem (Kimberlee, 2008, s. 325-326). Videre kan medvirkning fra barn og unge bidra til at de utvikler en form for eierskap til politikken som påvirker livet deres (Kimberlee, 2008, s. 326; Lund, 2014, s. 57). Slik deltakelse kan bidra til å styrke selvtillit og utvide demokratisk kompetanse som kan inspirere til framtidig deltakelse i demokratiet. Deltakelse i medvirkningsprosesser kan gi innbyggere større forståelse og kunnskap om demokratiske prosesser (Lund, 2014, s. 70, 73).

I medvirkningsarbeid med barn og unge i områdesatsing, kan finansiering og støtte fra områdesatsingen være en avgjørende faktor (Nordgreen et al., 2018, s. 441). En begrensning i medvirkningsprosesser med barn og unge kan være forutbestemte rammer (Nordgreen et al., 2018, s. 434). Erfaringer fra områderettet innsats i utsatte byområder viser at det er viktig å ikke skape urealistiske forventninger og kommunisere klart hva rammene er (Lund, 2014, s. 70). Ofte inkluderes innbyggere i kommunens beslutningsprosesser etter at sentrale rammer er satt og slik kan de få begrenset mulighet for reell påvirkning (Grander et al., 2022, s. 250; Klausen et al., 2013, s. 12). Dersom innbyggerne skal få reell innflytelse, krever det at initiativtakerne deler makten med innbyggerne (Grander et al., 2022, s. 250).

For at innbyggere skal få realistiske forventninger til hvilken betydning deres innspill har i beslutningsprosesser i kommunen, er god informasjon viktig (Klausen et al., 2013, s. 10-11). Det er viktig å ha en plan for medvirkningen og hvordan innspillene videreføres, og innbyggere må få tilbakemelding om hva som skjer med innspillene deres. Innbyggeres deltakelse i medvirkningsprosesser er størst dersom det handler om problemstillinger som berører dem direkte (Klausen et al., 2013, s. 10). Beslutningsprosesser i kommunen beskrives av innbyggere som langvarige og uoversiktlige. Det er viktig for innbyggere å oppleve at de blir hørt, men ikke så viktig om de får gjennomslag (Klausen et al., 2013, s. 12).

Det mangler et solid kunnskapsgrunnlag for å kunne si noe om områdesatsinger er en hensiktsmessig strategi i Norge og det er behov for mer forskning på feltet (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 130). Videre er det behov for mer forskning om medvirkning og om dens konsekvenser for hvordan norske byer utvikles (Andersen & Skrede, 2021, s. 16). Enkelte hevder at det er et stort kunnskapshull på medvirkningsfeltet, både hos forskere og kommunalt ansatte (Hagen & Andersen, 2021, s. 22). Forskning på medvirkning er i hovedsak gjort på voksne mennesker og det bør gjennomføres mer forskning på medvirkning i planlegging, gjerne sammen med barn og unge (Lorenzen et al., 2020, s. 14, 20).

Ettersom det foreligger begrenset forskning om barn og unges medvirkning og på områdesatsing, mener vi at vår studie kan bidra med å tilføre ny kunnskap til feltet. Erfaringene fra områdesatsinger kan gi viktig kunnskap som kan være nyttig for kommuner fra hele Norge å benytte seg av i fremtidig arbeid (Meld. St.18 (2016-2017), s. 101). Vi har valgt å intervju nåværende og tidligere kommunalt ansatte fra fem ulike kommuner. Felles erfaringer på tvers av kommunegrenser kan gi verdifull kunnskap om hvordan ansatte i norske kommuner erfarer å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge. Det er ansatte i kommunene som tilrettelegger og koordinerer for barn og unges muligheter til å medvirke i områdesatsingene. Vi mener derfor at det er viktig å undersøke hvordan de kommunalt ansatte erfarer tilretteleggingsrollen.

Det er et ekstra ansvar for samfunnsarbeidere å legge til rette for muligheten for ellers ikke-deltakende grupper til å medvirke i alminnelige samfunnsprosesser (Økland, 2012, s. 21). Formålet med studien er å undersøke felles erfaringer som kommunalt ansatte i Norge har rundt å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge i områdesatsing. Derfor er det ikke relevant å gå nærmere inn på hvilke kommuner de ansatte jobber i. Vi har valgt å vinkle masteroppgaven mot generelle erfaringer og ikke fokusert på konkrete tiltak eller prosjekter, se metodiske overveielser kapittel 6.

1.8 Problemstilling og forskningsspørsmål

For denne studien er problemstillingen følgende:

Hvordan erfarer kommunalt ansatte å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge?

Med utgangspunkt i problemstillingen, har vi utformet tre forskningsspørsmål:

1. Hvordan beskriver kommunalt ansatte barn og unges medvirkning?
2. Hva fremhever kommunalt ansatte som sentrale forutsetninger når det skal tilrettelegges for barn og unges medvirkning i områdesatsing?
3. Hvordan erfarer kommunalt ansatte at områdesatsingen virker inn på medvirkningsprosesser med barn og unge?

1.9 Relevans for samfunnsarbeid

Samfunnsarbeid springer ut som en arbeidsmetode fra sosialt arbeid med fokus på løsning og forebygging, samtidig som det er en tverrfaglig disiplin med fokus på hva som skaper og opprettholder problemer på samfunnsnivå (Larsen et al., 2022, s. 62). Samfunnsarbeid kan være en tilnærming for å løse problemer skapt av samfunnet på gruppe- og samfunnsnivå

(Larsen et al., 2022, s. 65). I samfunnsarbeid arbeides det med mobilisering av krefter og oppnå endringer på blant annet lokalsamfunns- og samfunnsnivå (Hutchinson, 2022, s. 16). Det er grunnleggende at løsninger skal utarbeides i samarbeid med innbyggere gjennom blant annet nærmiljøutvikling, organisasjons- og planarbeid (Larsen et al., 2022, s. 62).

Sosial planlegging er en arbeidsmetode i samfunnsarbeid, som innebærer ambisjoner og ønsker og hvordan disse på systematisk vis skal bli oppfylt (Økland, 2012, s. 14). Sosial planlegging kan innebære å tilrettelegge for samarbeid med innbyggere, føre kommunikasjon mellom innbyggere og lokale myndigheter, eller å ta en ledende rolle i et prosjekt (Twelvetrees, 2017, s. 151). Arbeidet kan være "top-down" da det ofte er initiert fra myndighetene (Økland, 2012, s. 14). Bakgrunnen for planen er gjerne å øke velferden for bestemte grupper. Sosial planlegging kan foregå i tett samarbeid med de berørte eller kan brukes utelukkende med hensikt om å styre og kontrollere bruken av ressurser.

Områderettede innsatser kan være top-down, bottom-up eller en kombinasjon av de to tilnærmingene (Grander et al., 2022, s. 245). Twelvetrees (2017, s. 153) hevder at top-down initiativer ikke er treffsikkert nok og i bottom-up-initiativer kan det være en utfordring å engasjere lokale myndigheter. I sosial planlegging er det avgjørende å arbeide innenfor et langsiktig tidsperspektiv. Uten nok tid, er det utfordrende å etablere samarbeid mellom et omfattende prosjekt og innbyggere som prosjektet skal gagne (Twelvetrees, 2017, s. 153). Store omfattende utviklingsprosjekter som gjennomføres med intensjoner om forbedring av forhold i området, slik som områdesatsing, kan ikke alene forbedre livssituasjonen til innbyggere. Slike prosjekter må gjennomføres i samarbeid med og gjennom involvering av innbyggerne. For å oppnå ønskede resultater må lokalsamfunnet være informert og involvert, samtidig som profesjonelle ansatte støtter og tilrettelegger for prosessen (Twelvetrees, 2017, s. 154).

En områdesatsing i Norge er ikke et resultat av innbyggerinitiativ, men Kommunal- og distriktsdepartementet vurderer sammen med andre relevante departementer om et område har behov for en ekstraordinær statlig innsats (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Kommunen og staten inngår en intensjonsavtale som tar for seg de utfordringene det aktuelle området har. Deretter utvikler kommunen blant annet mål og strategier for programperioden (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Samtidig som en områdesatsing kan anses å være “top-down”, er det et bærende prinsipp om at innbyggerne skal aktivt medvirke og arbeidet skal forankres lokalt (Ruud et al., 2020, s. 5).

2 Teoretiske perspektiver

I dette kapittelet vil vi presentere det teoretiske grunnlaget for studien vår. Vi skal redegjøre for teori om *barn og unges medvirkning*, Hart (1992) sin *medvirkningsstige*, Paulo Freire (1970/1999) sin *frigjørende pedagogikk*, og begrepene *kritisk bevissthet* og *empowerment*. Vi vil innledningsvis presentere teori om barn og unges medvirkning for deretter å skissere Hart (1992) sin stigemodell for ulike nivåer av barns medvirkning. Medvirkning er et nøkkelbegrep i samfunnsarbeid (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). Samfunnsarbeid bygger på en visjon for en mer rettferdig verden, et demokrati basert på deltakelse og kollektiv velvære (Ledwith, 2016, s. 5-6). Et deltakende demokrati forutsetter innbyggernes og lokalsamfunnets medvirkning der de får delta i beslutningsprosesser som påvirker dem (Ledwith & Springett, 2010, s. 15).

Paulo Freire sin frigjøringspedagogikk er sentral i samfunnsarbeid med fokus på å identifisere motsetninger gjennom å stille spørsmål ved hverdagslivet (Ledwith, 2016, s. 21). Dette kan føre til kritisk bevissthet om undertrykkende samfunnsstrukturer og legger grunnlaget for endringer i samfunnet. Derfor ser vi det relevant å benytte teoretiske perspektiver i Freire (1970/1999) sin frigjørende pedagogikk i vår studie, med hovedfokus på *bankundervisning* og *dialog*.

Avslutningsvis vil vi redegjøre for *kritisk bevissthet* og *empowerment*. I samfunnsarbeid er empowerment og kritisk bevissthet nøkkelbegreper (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45) og begrepene henger tett sammen (Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Samfunnsarbeid begynner i hverdagslivet og er utgangspunktet for bærekraftig endring (Ledwith, 2011, s. 2).

Empowerment innebærer en form for kritisk utdanning som oppfordrer mennesker til å stille spørsmål ved deres virkelighet. Dette er grunnlaget i kollektiv handling og bygger på prinsippene i et deltakende demokrati (Ledwith, 2011, s. 3).

2.1 Barn og unges medvirkning

Barns medvirkning referer til prosessen med å delta i beslutninger som påvirker dem og samfunnet de lever i (Hart, 1992, s. 5). Medvirkning fra barn og unge baserer seg på deres kompetanse og gjør dem i stand til å utøve sine rettigheter som innbyggere, som bidrar til et

mer demokratisk samfunn (Checkoway, 2011, s. 340). Et demokratisk samfunn forutsetter at alle innbyggere er involvert, spesielt på lokalsamfunnsnivå (Hart, 1992, s. 4). Tryggheten og kompetansen for å kunne medvirke må gradvis tilegnes gjennom erfaring. Derfor bør barn og unge bli gitt økende muligheter til å delta i beslutningsprosesser. Erfaringer med å medvirke, kan fremme barns personlige utvikling, heve deres kunnskapsnivå og videreutvikle praktiske ferdigheter (Checkoway, 2011, s. 340).

Det finnes ulike syn på barns medvirkning i et samfunnsperspektiv og Hart (1992, s. 5) fremhever at mange vil hevde at barns medvirkning er en naiv forestilling da barn ikke har voksnes beslutningsmakt. Uavhengig av hva omverden tenker, er barn og unge eksperter på det å være barn og unge (Checkoway, 2011, s. 341). Dersom barn og unge mangler tro på at de kan være med å skape endringer i sitt samfunn, vil det være utfordrende å involvere dem. Deres involvering kan også begrenses av manglende kunnskap om hvordan gå frem med ideene sine eller av manglende ressurser (Checkoway, 2011, s. 342).

Hart (1992, s. 5) hevder at barn må involveres i meningsfulle prosjekter sammen med voksne. Dette er viktig i et demokratisk perspektiv for å bidra til at de blir ansvarlige voksne. Dersom barn skal bli ansvarlige voksne, må de involveres i beslutninger der de kan utvikle ferdigheter og ansvarsfølelse for sitt samfunn. Kompetanse om demokratisk deltakelse kan kun oppnås gradvis gjennom praktisk erfaring, det kan ikke læres bort (Hart, 1992, s. 5). Det er viktig at alle barn får mulighet til å medvirke til forhold som direkte påvirker deres liv og dette gjelder spesielt barn som vokser opp under levekårsutsatte forhold. Gjennom deltakelse med andre kan barn lære å kjempe mot undertrykkelse og for sine rettigheter. Hart (1992, s. 6-7) poengterer at med rettigheter, kommer også ansvar. For at barn skal lære dette, må de delta sammen med andre, både yngre og eldre.

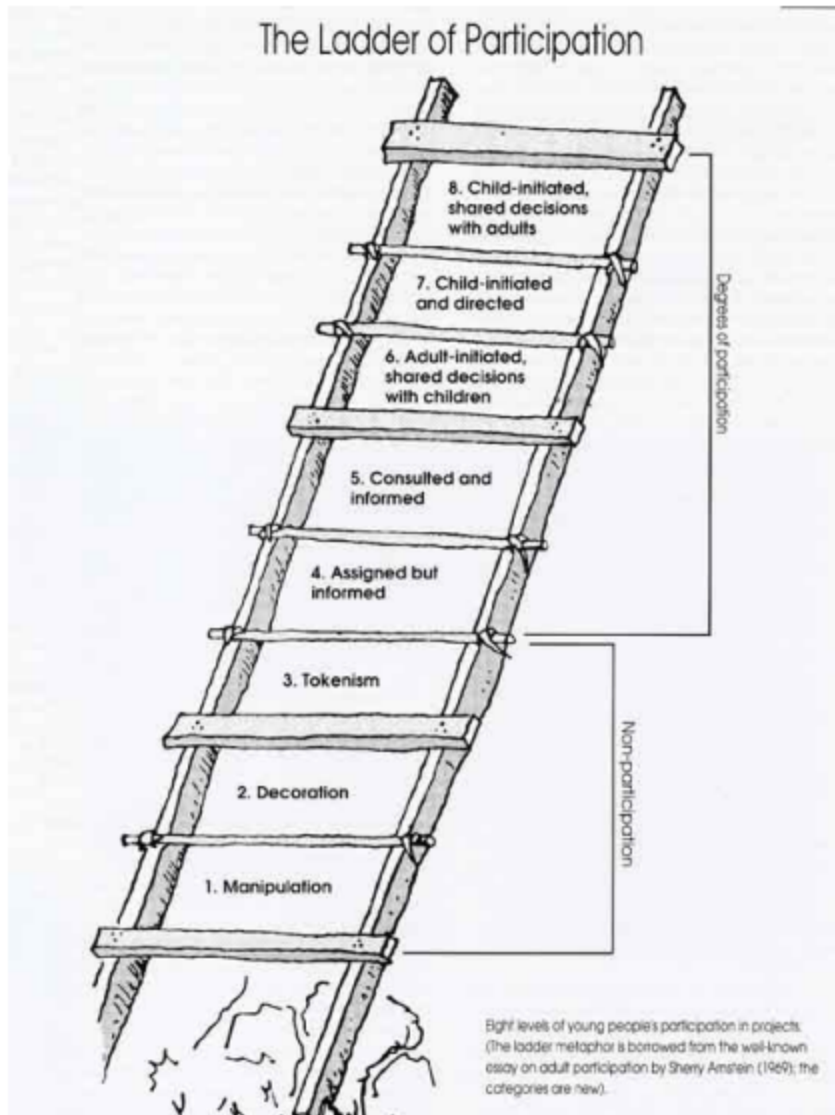
Medvirkningens kvalitet kan ikke bare måles etter antall deltakere, men også etter for eksempel hvordan barn har reell effekt på prosessen eller hvordan de påvirker en spesifikk beslutning (Checkoway, 2011, s. 341). Det handler nødvendigvis ikke om arbeidet er ledet av

unge eller voksne eller på tvers av generasjoner, men heller om menneskene har noe påvirkning (Checkoway, 1998, i Checkoway, 2011, s. 341). Medvirkning kan handle om makten barn og unge får som gruppe (Checkoway, 2011, s. 341). Dette innebærer for eksempel hvordan de involveres i målformuleringer og ressursfordelinger i prosjekter. Dette kan virke inn på mulighetene og resultatene i en større samfunnskontekst.

Det er en utfordring når voksne overser barn som ressurser eller viser "adultism". "Adultism" springer ut fra en antakelse om at voksne er bedre enn barn og unge, og har derfor rett til å handle på deres vegne grunnet deres alder (Checkoway, 2011, s. 342). "Adultism" kan få unge mennesker til å stille spørsmål ved egen legitimitet eller "internalisere undertrykkelsen" av voksne og begrensningene som legges på dem. Samtidig er barn avhengige av voksne på flere områder (Wong et al., 2010, s. 103). Barn og unge har ikke de samme rettighetene, og dermed heller ikke plikter på lik linje med voksne. Som følge av dette blir barn og unge avhengige av voksne for å kunne gjennomføre ulike oppgaver ved hjelp av for eksempel voksen tilstedeværelse, tilsyn, sosial støtte og veiledning (Wong et al., 2010, s. 105).

2.2 Stigemodellen til Hart (1992)

Hart (1992, s. 9) presenterer en stigemodell for barn og unges medvirkning som er utviklet med inspirasjon fra Arnstein (1969) sin medvirkningsstige for voksne. Stigemodellen til Hart (1992) består av åtte trinn med ulike grader av voksen involvering og styring. Trinn 1-3 viser til ulike nivåer av ikke-deltakelse, mens trinn 4-8 viser til grader av medvirkning (Hart, 1992, s. 8). Nivåene av ikke-deltakelse kan forstås som utelukkende voksenstyrte aktiviteter, men kategorien grader av deltakelse viser til ulike nivåer av involvering av barn. Hart (1992, s. 11) påpeker at barns evner til å medvirke varierer med deres utvikling. Det er for eksempel forskjell på hva et barnehagebarn og en tenåring er i stand til. Barn er forskjellige med ulike preferanser i henhold til ansvar og involvering på de ulike trinnene (Hart, 1992, s. 11). Se figur 2.

Figur 2. The Ladder of Participation. Fra *Children's Participation: From tokenism to citizenship* (s. 8), av R. Hart, 1992, Unicef.

Trinn 1) *manipulasjon*, forekommer når barn ikke har forståelse av problemstillingene eller formålet med aktiviteten (Hart, 1992, s. 9). Barna kan bli spurt om hva de tenker, men tilbakemeldingene om videre tiltak uteblir. Slik manipulasjon kan være konsekvens av voksnes uvitenhet om barns evner. Et eksempel på manipulasjon kan være når barn tegner sin drømmelekeplass og voksne analyserer tegningene uten å dele med barna hvordan ideene ble brukt eller tatt hensyn til. Trinn 2) *dekorasjon* refererer til tilfeller der voksne bruker barn til å stryke sin sak, men barna har ikke forståelse av hva saken omhandler (Hart, 1992, s. 9). Slik får

barna en dekorativ rolle og deres deltakelse blir kun til pynt. Trinn 3) *tokenisme* kan referere til situasjoner der barn konsulteres og gis en stemme, men forutsetningene for at barna skal forstå hva de kan medvirke til eller at de blir hørt, er ikke til stede (Hart, 1992, s. 9-10). Barn kan brukes som en representant i et panel uten mulighet til å rådføre seg med andre barn som de skal representere. Det er kun for syns skyld og vises gjerne frem som flotte avisoppslag.

Trinn 4) *tildelt, men informert* viser til prosjekter der barna forstår hensikten, de har forståelse for beslutningsprosessene, deres rolle er meningsfull heller enn dekorativ (Hart, 1992, s. 11). Deres medvirkning baserer seg på god informasjon om formålet. Trinn 5) *konsultert og informert* viser til prosjekter som designes og drives av voksne, men barna har forståelse for prosessen (Hart, 1992, s. 12). Barnas meninger blir på dette steget også tatt på alvor. Trinn 6) *vokseninitiert, delte beslutninger med barn* viser til reell medvirkning. Selv om prosjektene er initiert av voksne, tar barna del i beslutningsprosessene. Trinn 7) *Barneinitiert og -styrt* innebærer at barn styrer aktivitetene uten særlig innputt fra voksne mennesker. Hart (1992, s. 14) hevder at barn kan gjennomføre komplekse prosjekter hvis forutsetningene er til stede. Trinn 8) *Barneinitierte, delte beslutninger med voksne* handler om aktiviteter initiert av barn, men i beslutningsprosesser er voksne og barn likeverdige partnere (Hart, 1992, s. 14).

I 2008 skrev Hart et bokkapittel der han fremhever og svarer på kritikken som stigemodellen har fått. Hart (2008, s. 23) poengterer at stigen i hovedsak handler om de gradene voksne setter barn i stand til å medvirke. Barns liv er i stor grad voksenstyrt der de har begrensede muligheter til å ta initiativ til å styre aktiviteter selv. Hart (2008, s. 23) understreker at de høyeste trinnene på stigemodellen nødvendigvis ikke er bedre enn de lenger ned. De voksne som fasiliteterer en medvirkningsprosess behøver ikke alltid å støtte barn i de øverste trinnene på stigen, men de må kommunisere at barn har mulighet til å engasjere seg og drive prosjekter på egenhånd (Hart, 2008, s. 24). Barn bør støttes i at de har kompetansen til å engasjere seg med andre dersom de ønsker det, men de skal ikke føle at de må det.

Modeller kan være nyttig for å differensiere grader av typer av deltakelse eller medvirkning (Cornwall, 2008, s. 270). Hart (2008, s. 19) poengterer at stigemodellen var ment for å stimulere til diskusjon om barns medvirkning, ikke for å bruke den som et verktøy for å måle arbeidet med barn. Bruken av stigen som metafor er en forenkling av den komplekse virkeligheten (Hart, 2008, s. 23). Fordi stigemodellen er en forenkling og vi ikke skal måle eller evaluere medvirkningsprosesser i denne studien, vil den heller benyttes som et hjelpemiddel for å belyse ulike aspekter ved medvirkning. Stigemodellen kan være nyttig å bruke i diskusjon av barns medvirkning, men bør ikke forstås som et enkelt måleverktøy for kvaliteten på medvirkning (Hart, 1992, s. 11).

2.3 En frigjørende pedagogikk

Å være subjekt i eget liv og frigjøring fra undertrykkelse er sentralt i Freires pedagogikk (Freire, 1970/1999, s. 25). Den frigjørende pedagogikken har en grunntanke om å støtte og ansvarliggjøre mennesker til å se på seg selv og sitt liv med et kritisk blikk (Freire, 1970/1999, s. 25). Eva Nordland beskriver i innledningen til *De undertrykkes pedagogikk* at bevisstheten om egen undertrykkelse skal bidra til å endre på undertrykkende forhold (Freire, 1970/1999, s. 14). Deltakelse forutsetter at mennesker ikke er undertrykte, passiviserte og utrygge. Freire arbeidet med bønder som levde i fattigdom og manglet talerør for sine lidelser. De manglet både materielle forutsetninger og muligheter til å fremme sin sak overfor myndighetene (Nordland i Freire, 1970/1999, s. 14). Dette kan overføres til barns posisjon i samfunnet, ettersom de har færre rettigheter og muligheter enn voksne. De mangler viktig erfaring og kunnskap for å delta, med mindre voksne tilrettelegger for det.

Freire (1970/1999, s. 54-55) skildrer “bank-oppfatningen” av undervisning der skolen har en fortellende karakter. Undervisningen har som mål å oppbevare elever der læreren har en rolle som et fortellende subjekt og elevene er objekter som lytter til læreren. Skolens elever mottar, registrerer, oppbevarer informasjon og lærer at verden er statisk. En frigjørende undervisning forutsetter at det ikke eksisterer en motsigelse mellom lærer og elever, men at begge parter

forenes og på samme tid blir lærere og elever (Freire, 1970/1999, s. 55-56). Den frigjørende pedagogikken må ivareta barn i overgangen til voksenlivet og derfor sikre at de blir likeverdige deltakere i samfunnet (Nordland i Freire, 1970/1999, s. 13-14).

Samfunnsarbeid utgjør et spesifikt syn på demokratiet som deltakende der mennesker sammen handler for å kreve sosial rettferdighet for alle (Ledwith, 2016, s. 14). Dette med en oppfatning av at en rettferdig verden er livsviktig for fremtiden, både for planeten og mennesker. Den kritiske pedagogikken begynner med dialog og å stille spørsmål ved virkeligheten vår. Dette kan føre til bevissthet som legger grunnlag for arbeidet med å takle problemer som har oppstått som en konsekvens av sosial ulikhet. Dette begynner i det hverdagslige, bygger på grunnverdiene av tillit, respekt, verdighet i avhengige relasjoner og skaper kritisk bevissthet som kan bidra til et nytt syn på verden (Ledwith, 2016, s. 14).

I en frigjørende pedagogikk står *dialog* med likeverdige parter sentralt (Freire, 1970/1999, s. 72-73). Dialog forutsetter kjærlighet, ydmykhet og tro på mennesker, som fører til gjensidig tillit mellom partene. Kjærlighet omhandler engasjement for andre mennesker og deres sak - frigjøringens sak (Freire, 1970/1999, s. 74-75). Uten kjærlighet for mennesket, verden og livet er det ikke mulig å delta i dialog. Ydmykhet innebærer å ikke overvurdere seg selv og egen kunnskap, men heller erkjenne at alle mennesker er likeverdige. Troen på mennesket innebærer å ikke undervurdere individets krefter for å handle og skape endring. Tillit springer ut av dialog. Manglende kjærlighet, ydmykhet og sviktende tro kan ikke skape tillit (Freire, 1970/1999, s. 75-76). Tillit kan heller ikke oppstå dersom ikke begge parters ord henger sammen med handlingene deres. Det å si noe, men gjøre noe annet kan svekke tillit.

Håp og kritisk tenkning er også forutsetninger for dialog (Freire, 1970/1999, s. 76). Dialog kan ikke bære preg av håpløshet hvor partene ikke forventer resultat av sin innsats. Sann dialog kan ifølge Freire (1970/1999, s. 76) ikke finne sted uten kritisk tenkning. Det innebærer et syn på verden som en prosess i forandring, heller enn statisk. Kritisk tenkning skiller ikke verden og mennesker fra hverandre, men ser tanker og handling i sammenheng. Samtidig som kritisk

tenkning er en forutsetning for dialog, er det ifølge Freire (1970/1999, s. 77) kun dialogen som kan kalle frem kritisk tenkning.

Tillit er fraværende i antidialogen i “bank-undervisningen” (Freire, 1970/1999, s. 75-76). Freire (1970/1999, s. 78) hevder at flere politiske planer og undervisningsplaner har feilet fordi de som utarbeider dem gjør det på grunnlag av eget syn på virkeligheten, uten å ta hensyn til de menneskene som planene er ment for. I slike situasjoner bør fokuset være rettet med hvordan begge parter syn kan komme frem i en dialog, heller enn å tvinge sitt eget syn over på andre. Dersom undervisning og politikk skal føre med seg noe, må kritisk bevissthet være en forutsetning. Hvis ikke er det risiko for å drive bankvirksomhet. Freire (1970/1999, s. 81) poengterer at lærere og politikere ofte misforstår fordi de bruker språk som ikke sammenfaller med den konkrete situasjonen som menneskene de henvender seg til, er i. Slik kan deres språk bli en fremmedgjørende retorikk.

2.4 Kritisk bevissthet og empowerment

En kritisk bevissthet baserer seg på refleksjon og handling for endring (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). En kritisk bevissthet innebærer å engasjere mennesker i dialog som ser årsaker til problemer og handling for endring i sammenheng. Dialog innebærer å stille spørsmål, reflektere og analysere i prosessen med å bli kritisk (Ledwith & Springett, 2010, s. 27). Å oppnå en kritisk bevissthet innebærer å stille spørsmål ved hverdagslivet “tatt-for-gitt-heter” (Ledwith, 2016, s. 7). Slik kan mennesker se verden i et nytt lys som legger grunnlag for handling for endring. Å bli kritisk og å utvikle en spørrende tilnærming utfordrer tatt-for-gitt-hetene i hverdagslivet (Ledwith & Springett, 2010, s. 13).

Empowerment henger tett sammen med prosessen med å bli kritisk (Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Prosessen med å bli kritisk, fører til autonomi og autonomi fører til empowerment. Freire (1972) hevder at sann empowerment ikke er en individuell tilstand, men involverer en kollektiv prosess (i Ledwith & Springett, 2010, s. 19). Empowerment er et vidt begrep (Askheim, 2012). I

samfunnsarbeid kan empowerment forstås som en prosess der mennesker får kontroll over livene sine og deres nærmiljø (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). Det skilles mellom individorienterte tilnærminger og en motmaktstilnærming til empowerment (Askheim, 2012, s. 16). Tilnærmingene deler en forståelse av individet som aktivt og handlende, som kan og vil sitt eget beste om det tilrettelegges for det. De individorienterte tilnærmingene fokuserer på hvordan enkeltmennesket kan styrkes uten å se det i en samfunnsmessig sammenheng (Askheim, 2012, s. 16-17).

På den andre siden er motmaktstilnærmingen rettet mot hvordan strukturelle forhold påvirker livet til individer og grupper (Askheim, 2012, s. 21). I motmaktstilnærmingen forstår individets livssituasjon som et resultat av menneskeskapte historiske prosesser, som påvirker graden av makt og kontroll som individet har over eget liv. Denne tilnærmingen søker å bevisstgjøre slike undertrykkende forhold som kan skape grunnlag for handling (Askheim, 2012, s. 21). Gjennom økt kontroll over eget liv, kan innbyggere få en høyere grad av makt for å oppnå ønskede forandringer (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). Ledwith (2011, s. 13) hevder at uten en kritisk tilnærming til empowerment, overses strukturene som skaper ulikhet. Begrepet brukes naivt om et personlig nivå og forbindes med et personlig ansvar for å løfte seg selv ut av fattigdom.

3 Metode

I dette kapittelet skal vi redegjøre for den metodiske tilnærmingen i studien vår. Innledningsvis vil vi presentere studiens vitenskapsteoretiske utgangspunkt. Videre vil vi begrunne bruk av kvalitativ metode og utvalget til studien. Deretter vil vi gjøre rede for hvordan vi rekrutterte informanter og prosessen med å planlegge, gjennomføre og transkribere intervju. Vi har tatt utgangspunkt i Malterud (2017) sin systematiske tekstkondensering som analysemetode og vil redegjøre for analyseprosessen i dette kapittelet. Avslutningsvis vil vi presentere forskningsetiske betraktninger og reflektere rundt studiens refleksivitet, validitet og reliabilitet.

3.1 Vitenskapsteoretisk utgangspunkt

Forskerens ontologiske posisjon er et viktig utgangspunkt for ethvert forskningsprosjekt (O'Reilly & Kiyimba, 2015, s. 5). Sentrale ontologiske spørsmål er opptatt av hvorvidt det eksisterer en sosial virkelighet uavhengig av menneskelige tolkninger og opplevelser (Ormston et al., 2014 i O'Reilly & Kiyimba, 2015, s. 5). I denne studien legger vi til grunn en forståelse presentert av Berger og Luckmann (1966, i Hutchinson, 2022, s. 18) der mennesker og samfunnet gjensidig påvirker hverandre. Vi vurderer at menneskers forståelse og erfaring står sentralt for å produsere ny kunnskap. Metodologi omhandler hva vitenskapelig kunnskap er og hvordan gyldig viten kan oppnås, altså på et grunnleggende epistemologisk nivå (Thornquist, 2018, s. 16-18). Forskerens epistemologiske og ontologiske posisjon er førende for hva som anses som interessant og påvirker spørsmålsformuleringen i studien. Dette virker styrende for hva som etableres og anses som gyldig kunnskap. I vitenskapelig aktivitet må forskningsmetoden tilpasses de aktuelle fenomenene og de problemstillingene som skal belyses (Thornquist, 2018, s. 17).

I samfunnsarbeid står det sentralt at mennesker har nødvendig kunnskap, kompetanse og vilje til å kunne bedre sine livsvilkår gjennom sosial deltakelse (Sudmann & Henriksbø, 2011, s. 52). En av forståelsene vi legger til grunn, er at mennesket forstås som aktivt og handlende. Som følge av at vår studie skal undersøke informantenes erfaringer med å tilrettelegge for barn og

unges medvirkning, vil vårt vitenskapsfilosofiske ståsted være basert på fenomenologi. Fenomenologi er en vitenskapsfilosofisk tradisjon som springer ut fra en forståelse av at verden er slik subjektet erfarer den og ikke verden uavhengig av subjektet (Thornquist, 2018, s. 22). I denne studien er oppmerksomheten rettet mot hvordan subjektet erfarer å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge og hvordan dette er fremtredende for subjektet, ikke tilrettelegging for barn og unges medvirkning som et fenomen i seg selv.

Det finnes ulike typer fenomenologi, men vi har valgt å benytte oss av fortolkende fenomenologi som studiedesign. En fenomenologisk studie beskriver felles mening av en levde erfaring med et fenomen for flere individer (Creswell & Poth, 2018, s. 275). Fokus er å beskrive hva deltakerne opplever felles. Formålet er å redusere individuelle erfaringer til en beskrivelse av en universell essens. Den fortolkende fenomenologien vektlegger at det ikke bare er en beskrivelse, men også en prosess der forskeren foretar en fortolkning av de levde erfaringene (Creswell & Poth, 2018, s. 77, 78). Hermeneutikk er fortolkningslære, med spørsmål rettet mot fortolkninger og forståelse (Thornquist, 2018, s. 23). Manen (2014, s. 132) beskriver at fenomenologi blir hermeneutisk når metoden anses å være i hovedsak fortolkende. Sentralt i hermeneutikken er synet om at mennesker aldri møter verden uten forutsetninger, men på grunnlag av visse forventninger (Gilje & Grimen, 1993, s. 148). Hvilke forutsetninger vi har er avgjørende for hva som fremstår forståelig for oss. Slike forutsetninger kalles forforståelse og er et nødvendig vilkår for at forståelse skal være mulig (Gilje & Grimen, 1993, s. 148).

3.2 Kvalitativ metode

Metode er hvordan forskeren går frem for å samle inn og bearbeide datamaterialet (Thornquist, 2018, s. 19). Metodevalg må reflektere hva forskeren ønsker å finne ut (Tjora, 2021, s. 19). Ettersom vi er interessert i å undersøke informantenes erfaringer, tanker, opplevelser og holdninger, har vi valgt å bruke et kvalitativt forskningsdesign. Kvalitativ forskning benyttes når forskeren trenger en kompleks, detaljert forståelse av problemstillingen (Creswell & Poth, 2018, s. 45). Dette kan bare oppnås ved å direkte snakke med deltakerne der

de får muligheten til å fortelle om sine tanker, opplevelser og erfaringer uten å bli forstyrret av forskerens forventninger til funn. Kvalitativ forskning har typisk en induktiv tilnærming som er ekspanderende og drives av empiri (Tjora, 2021, s. 27). I vår studie er det informantenes erfaringer som legger grunnlaget for etablering av ny kunnskap.

Forforståelsen formes av forskerens bakgrunn, erfaringer og politiske syn (Tjora, 2021, s. 28). Denne forståelsen kan virke inn på hvordan prosjektet utformes med hensyn til valg av tema, metode, teori og analyse. Det er ikke mulig å møte et forskningsfelt forutsetningsløst eller ignorere kjennskapet til feltet (Thornquist, 2018, s. 262). Det vil alltid være noe forskeren tar for gitt som ikke stilles spørsmål ved og dermed ikke oppdager. Likevel gjelder det å bruke kjennskapen til feltet og forsøke å skape en distanse til forskningen (Thornquist, 2018, s. 262). For eksempel har vi gjennom studiet i samfunnsarbeid utviklet en teoretisk forståelse av medvirkning og dette er naturligvis noe vi bringer inn i utforming av studien. Dette er ikke noe vi forsøker å legge vekk, men har heller forsøkt å være bevisste på hvordan denne forforståelsen har påvirket for eksempel intervjuguiden eller analysen.

3.3 Utvalg og rekruttering

Problemstillingen danner grunnlag for studiens utvalg (Grønmo, 2016, s. 97). Utvalget bør bestå av personer som av ulike grunner kan ytre seg om det aktuelle temaet på en reflektert måte (Tjora, 2021, s. 145). Dette omtales som et strategisk utvalg. Strategiske utvalg bygger på systematiske vurderinger av hvilke informanter som er mest relevante ut fra teoretiske og analytiske formål, og ikke på tilfældighetsprinsippet (Grønmo, 2016, s. 103). Ettersom problemstillingen for denne studien er hvordan kommunalt ansatte erfarer å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge i områdesatsinger i Norge, vil inklusjonskriteriene for utvalget være at de er eller har vært ansatt i en kommune i Norge. I tillegg er et kriterium at de har erfaring med å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge under områdesatsing. Områdesatsingen må være eller ha vært et samarbeid mellom staten og kommunen.

Eksklusjonskriteriene for studien er at informantene jobber i en kommune som ikke har, eller har hatt, statlig og kommunalt samarbeid om områdesatsing.

I denne studien er det benyttet en kombinasjon av to strategiske utvelgingsmetoder: *snøballmetoden* og *selvseleksjon*. Ved selvseleksjon mottar ulike aktører informasjon om, samt invitasjon til deltakelse i studien og utvalget vil etableres ut fra de som melder seg til å delta (Grønmo, 2016, s. 116). Vi sendte informasjon om studien og invitasjon til deltakelse på e-post til fem kommuner i Norge. Vedlagt i e-posten var informasjonsskrivet og samtykkeskjema, se vedlegg nummer 2. Ved å henvende oss til kommunen om aktuelle informanter for studien, ble snøballmetoden implementert i det strategiske utvalget. Snøballmetoden er en utvelgelsesmetode av aktører som skjer sammen med aktørene selv (Grønmo, 2016, s. 117). Aktøren som først velges ut blir spurt om å komme med forslag til andre aktører som også kan inkluderes i utvalget. En utfordring med selvseleksjon og snøballmetoden er at forskeren har begrenset oversikt over hvem som blir med i utvalget og hvem som ikke velger å delta (Grønmo, 2016, s. 116-117).

Vi opplevde stort sett at kommunene viste engasjement for studien og viste vilje til å rekruttere informanter til å delta. Vi startet rekruttering i begynnelsen av desember 2022 og opplevde at vi måtte purre ved å sende oppfølgings-e-poster etter nyttår. Tjora (2021, s. 151) beskriver at det i rekrutteringsprosessen kan være behov for å purre for å innhente potensielle informanter. Vi ønsket å intervju ti personer fra fem ulike kommuner for å løfte det til et nasjonalt nivå. De som ønsket å være deltakere i studien, tok kontakt med oss på e-post og vi avtalte deretter tid for intervju.

3.4 Intervju

Vi har benyttet oss av kvalitative forskningsintervju som metode for å innhente datamateriale til vår studie. Kvale og Brinkmann (2017, s. 22) hevder at “et intervju er en samtale som har en viss struktur og hensikt”. Intervju i kvalitativ forskning har mål å forstå verden fra

informantenes perspektiv (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 20). Betydningen av menneskers erfaringer og deres opplevelser av verden, vektlegges. Forskeren søker å innhente beskrivelser om informantens livsverden og deretter fortolke betydningen (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 22). Dette er i tråd med den vitenskapsfilosofiske- og teoretiske forankringen i studien vår. Vi har gjennomført individuelle semistrukturerte intervju, også omtalt som dybdeintervju. Dybdeintervju har som hovedmål å legge til rette for en relativt fri samtale omkring noen bestemte temaer som er definert i forkant (Tjora, 2021, s. 127). Det er viktig å tilrettelegge for en fleksibel tidsramme og avslappet stemning. Dette er for at informanten skal ha best mulige forutsetninger for å kunne reflektere fritt omkring egne meninger og erfaringer.

Dybdeintervju benyttes som hovedregel når forskeren ønsker å studere erfaringer, holdninger og meninger (Tjora, 2021, s. 128). Derfor har vi valgt denne metoden. Bruk av dybdeintervju er hensiktsmessig for å få frem nyanser i informantens opplevelser og erfaringer. Det er også en metode som baserer seg på et fenomenologisk perspektiv (Spradley, 1979, i Tjora, 2021, s. 128). Et dybdeintervju består av flere tema med noen forslag til spørsmål (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 156-157). Det skal likevel være mulighet for å endre på rekkefølgen og spørsmålsformuleringen i intervjusituasjonen. Slik kan forskeren tilpasse intervjuet ut fra det informantene forteller.

3.4.1 Forberedelser til intervju

Da vi sendte inn søknad til SIKT (tidligere NSD), la vi ved en tematisk intervjuguide, se vedlegg nummer 3. Vi opplevde det utfordrende å formulere spørsmål som åpnet opp for at informantene kunne dele sine erfaringer uten å være for ledende i spørsmålsformuleringene. Ved å bruke åpne spørsmål i dybdeintervju, muliggjør det at informantene kan gå i dybden der de har mye å fortelle (Tjora, 2021, s. 128). For forståelsen virket inn på hvordan vi formulerte spørsmål. Flere av spørsmålene inneholdt underliggende antakelser, for eksempel spørsmålet: "Hvordan har dere arbeidet med å videreføre innspill fra barn og unge?". I en slik spørsmålsformulering, antar vi at innspill fra barn og unge videreføres, og det kan tolkes som "å legge ordene i munnen" på informantene. Vi utarbeidet flere utkast etter innspill fra veileder og medstudenter. Dette var nyttige tilbakemeldinger som bidro til større bevissthet rundt egen

forutinntatthet som ikke nødvendigvis var tydelig. Det endelige utkastet til intervjuguiden ble benyttet i intervjuene, men ble tilpasset i hver intervjusituasjon, se vedlegg nummer 4.

3.4.2 Gjennomføring av digitale intervju

Vi gjennomførte ti individuelle dybdeintervju med ti ulike informanter. Informantene var fordelt på fem ulike kommuner i Norge. Grunnet geografiske avstander, ble alle intervjuene gjennomført digitalt over Zoom og Teams. Vi møtte på noen tekniske utfordringer underveis, blant annet bytte av digital plattform, lydproblemer, hacking og skurring. Til tross for enkelte tekniske problemer, var disse kortvarige og påvirket ikke intervjuene i betydelig grad. For å tilstrebe lik arbeidsfordeling og for begge kompetanseutvikling, ledet vi fem intervjuer hver. Den andre kom med innspill og spørsmål underveis. Vi brukte intervjuguiden som veiledning for intervjuene. I hvert intervju ble spørsmålsformulering og rekkefølge tilpasset ut fra det informantene fortalte. Vi ønsket å skape en trygg atmosfære hvor informantene kunne dele sine erfaringer åpent og fritt, til tross for at det ble gjennomført digitalt. Under alle intervjuene satt vi på grupperom på Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen. Der satt vi uforstyrret slik at ikke ytre faktorer forstyrret intervjuene. Vi hadde satt av en og en halv time, men brukte i snitt en time.

I begynnelsen av hvert intervju presenterte vi oss og forsikret om at informantene hadde lest gjennom informasjonsskrivet. Vi erfarte at flere ikke hadde lest gjennom og gjort seg forstått med informasjonsskrivet i forkant av intervjuet. Etter vi hadde gjennomført et par intervjuer, var vi tydeligere i kommunikasjonen med oppfordring til informantene om å lese gjennom informasjonsskrivet før intervjuet. Alle informantene ble fortalt at de kunne be om en pause underveis i intervjuet dersom det var behov for det. Etter at vi hadde gjennomgått informasjonsskrivet og forsikret oss om at informantene var innforståtte med hva deltakelse innebar, satt vi på lydopptakeren og ba om muntlig samtykke. Etter intervjuene fortalte vi at de kunne få tilsendt masteroppgaven og at det bare var å ta kontakt dersom det skulle være noe. To av informantene ønsket å få tilsendt ferdig transkribert intervju.

Underveis i intervjuprosessen oppdaget vi at det var flere tema som var gjentakende og mye av det som informantene fortalte repeterte seg. Hvor mange informanter det er nødvendig å intervju, avhenger av formålet med studien. Et utgangspunkt kan likevel være at når forskeren opplever at ytterlige intervjuer ikke tilfører mye nytt, kan det være et tegn på at metningspunktet er nådd (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 148). Vi vurderte det derfor som tilstrekkelig med ti informanter. Dersom studien inneholder et for stort antall informanter, kan det påvirke ressursene til å gjennomføre en grundig analyse av materialet. Det kan være en fordel å benytte færre intervjuer i studien og prioritere ressurser til forberedelser og analyse (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 148).

3.4.3 Transkribering av intervju

Transkribering innebærer at intervjuene overføres fra muntlig til skriftlig form og blir slik bedre egnet for analyse (Kvale & Brinkmann, 2017, s. 206). Å strukturere intervjuene i tekstform skaper en bedre oversikt og starter analyseprosessen. Under hvert intervju benyttet vi en lydopptaker uten internett. Som et ledd i ivaretagelse av personvern hensyn, ble intervjuene transkribert snarest etter gjennomføring. Dette var for å ikke unødvendig lagre persondata og at intervjuene satt friskt i minnet. Lydopptakene ble slettet etter at intervjuet var transkribert og anonymisert. Det transkriberte materialet utgjorde 173 sider. Tjora (2021, s. 186) skriver at lydopptak som hovedregel kan transkriberes på nynorsk eller bokmål. For å sikre at ingen informanter eller tredjepersoner kunne direkte eller indirekte gjenkjennes i det transkriberte materialet, ble alle intervjuene transkribert på bokmål slik at dialekter ikke kunne gjenkjennes. Utover dette, ble lydopptakene transkribert ordrett.

Personlige opplysninger om informanten, den aktuelle kommunen, tredjepersoner, konkrete tiltak og andre gjenkjennbare opplysninger, ble utelatt fra det transkriberte materialet. For å skille hvem som sa hva i intervjuene, tildelte vi informantene og oss ett tall hver. Vi transkriberte fem intervjuer hver for å tilstrebe lik arbeidsfordeling og kompetanseheving. I etterkant gjennomgikk vi alle ti intervjuene for å sikre at gjenkjennbare opplysninger var utelatt. For å systematisere intervjuene, fikk de tildelt et nummer mellom en og ti. Vi opprettet

et eget dokument med dato for gjennomføring av intervjuene og nummer slik at vi kunne finne tilbake til riktig intervju dersom en informant skulle ønske å trekke tilbake sin deltakelse. Dette dokumentet ble lagret separat fra det øvrige datamaterialet.

3.5 Analyse

For å analysere datamaterialet tok vi utgangspunkt i *systematisk tekstkondensering* (STC), beskrevet av Malterud (2017). STC er en analysemetode bestående av fire steg og brukes for å gjennomføre en systematisk og overkommelig analyseprosess (Malterud, 2017, s. 97-98). STC har hentet inspirasjon fra Giorgis psykologiske fenomenologiske analysemetode, men er imidlertid ikke en fenomenologisk metode (Malterud, 2017, s. 115). Analysemetoden stiller ikke krav til filosofisk kompetanse hos forskeren utenom basiskunnskap om kvalitative forskningsmetoder og er dermed egnet for en masteroppgave. Ved bruk av STC deler forskeren synet om at subjektive erfaringer fra livsverden er gyldig kunnskap med fenomenologien. Likevel fordypet ikke forskeren seg i livsverden som et grunnleggende perspektiv for analysen (Malterud, 2017, s. 116). Vi oppdaget at analyseprosessen begynte allerede under gjennomføring av intervjuene. Etter hvert intervju diskuterte vi hva som vekket interesse og hvilke sammenhenger vi oppdaget ut fra det som ble fortalt.

I steg 1 skal forskeren få et helhetsinntrykk av datamaterialet og vurdere mulige temaer som kan representere datamaterialet (Malterud, 2017, s. 99). For forståelsen skal forsøkes å legges til side og problemstillingen er i fokus. Vi printet ut det transkriberte materialet og leste gjennom hver for oss. Etter å ha lest gjennom flere ganger, skrev vi ned åtte foreløpige temaer hver som vi presenterte for hverandre. Noen tema var sammenfallende og noen var forskjellige. Se tabell 1.

16 FORELØPIGE TEMAER	
Ungdom – ikke/sjeldent barn (aldersgruppe)	Forståelse av medvirkning
Barnetråkk	Kommunikasjon og tillit
Demokrati og kunnskapsformidling	Forankring
Medvirkningstrøtthet	Demokrati
Relasjonsarbeid og tilpasning, tillit	Kontakt med unge i nærmiljø
Tid	Samarbeid
Samarbeid (tverrfaglig og tverretatlig)	Medvirkningstrøtthet
Mulighet for å påvirke, men ikke nødvendigvis bestemme	Kjennetegn ved barn og unge

Tabell 1. 16 foreløpige temaer etter gjennomlesning i steg 1.

Ut fra totalt 16 foreløpige tema, ble vi enige om fem foreløpige tema som skulle legge grunnlaget for videre analysearbeid, se tabell 2.

FEM FORELØPIGE TEMAER	
Rammer	
Samarbeid	
Forståelse av medvirkning	
Tolkning av barn og unge	
Base for arbeidet	

Tabell 2. Fem foreløpige temaer analysesteg 2.

I steg 2 skal meningsbærende enheter identifiseres og prosessen beveger seg fra foreløpige tema, til koder og sortering (Malterud, 2017, s. 100). Vi kodet meningsbærende enheter ut fra de fem foreløpige temaene ved å markere med ulike farger i teksten. Prosessen ble gjennomført individuelt og var tidkrevende. En felles utfordring var opplevelsen at flere meningsbærende enheter kunne tilhøre flere kodegrupper. Malterud (2017, s. 104) beskriver at mye dobbelt- og trippeltkoding kan anses som et tegn på upresise kodegrupper. Vi justerte derfor underveis og diskuterte hva som kunne være problematisk med valgte kodegrupper. Som uerfarne forskere opplevde vi at det var utfordrende å begrense seg og vurdere hva som faktisk var relevant. Dette gjorde at vi valgte å inkludere litt for mye enn for lite. Vi opplevde det også som utfordrende å unngå å sortere innholdet i kodegrupper videre inn i subgrupper, som vi visste skulle gjøres senere i prosessen.

I steg 3 i STC skal kodegruppene bli til abstrahert meningsinnhold (Malterud, 2017, s. 105). Vi gjennomgikk hver kodegruppe og sorterte de meningsbærende enhetene i tabeller som vi markerte i forrige steg. I deler av materialet hadde vi kodet det samme, enten i form av meningsbærende enheter kodet i ulike farger eller at en hadde markert et tekstutdrag som den andre ikke hadde. Det var vanskelig å holde oversikt, men vi opprettet nye dokument for hvert steg i analysen slik at vi kunne gå tilbake og se hva vi hadde gjort tidligere. Videre la vi vekk det transkriberte materialet og begynte å danne subgrupper innenfor hver kodegruppe. Det var utfordrende å skille de meningsbærende enhetene fordi de henger tett sammen. For eksempel kan subgruppene *kommunikasjon* og *samarbeid* henge tett sammen selv om subgruppene er i ulike kodegrupper. Dette viser at kontekst er viktig og at det ikke nødvendigvis finnes noe fasitsvar på hva som er rett eller galt. Malterud (2017, s. 114) hevder at det finnes flere gyldige tolkninger samtidig i kvalitativ analyse. Tabell 3 illustrerer de justerte kodegruppene med tilhørende subgrupper.

JUSTERTE KODEGRUPPER	SUBGRUPPER
Rammer	Konseptet områdesatsing Tid Byråkratiet Samarbeid
Forståelse av medvirkning	Demokrati og læringsprosess Medvirkningstrøtthet Pynteord/tøysemedvirkning Begrepet medvirkning/prosessen med å medvirke/medvirke for å påvirke Tidlig involvering
Oppfatning av barn og unge	Barns utvikling Alder og tilpasning Levekår Barnets perspektiv/voksne vet ikke best De unge vet best
Arbeid med barn og ungdom	Relasjonsbygging Kommunikasjon Forventninger

Tabell 3. Justerte kodegrupper og subgrupper i analysesteg 3.

Vi lagde en tabell for hver subgruppe innenfor den aktuelle kodegruppen og sorterte alle meningsbærende enheter etter nummeret til informantene. På den måten kunne vi holde oversikt over hvor mange av informantene som hadde sagt noe om den aktuelle subgruppen. Dette hjalp oss til å kunne vurderte hvorvidt det var relevant å beholde subgruppene eller om det var grunnlag for å endre på eller fjerne. Tabell 4 viser endringene som vi gjorde på dette steget.

KODEGRUPPER	JUSTERTE SUBGRUPPER
Rammer	Konseptet områdesatsing Tid Samarbeid
Forståelse av medvirkning	Demokrati og læringsprosess Medvirkningstrøtthet Pynteord/tøysemedvirkning Medvirke for å påvirke Tidlig involvering
Arbeid med barn og unge	Relasjonsbygging Kommunikasjon Forventinger
Oppfatning av barn og unge	Barns utvikling Alder og tilpasning Levekår Voksne vet ikke best De unge vet best

Tabell 4. Kodegrupper og justerte subgrupper i analysesteg 3.

Etter å ha sortert og revidert subgrupper, leste vi gjennom materialet for å finne et innholdsrikt sitat. Vi ble deretter enige om et sitat som skulle danne grunnlag for et såkalt *kondensat*. Et kondensat er et kunstig sitat i jeg-form som skal representere det informantene har sagt i den aktuelle subgruppen (Malterud, 2017, s. 106-107). Vi gikk så gjennom de øvrige meningsbærende enhetene og inkluderte begrep, uttrykk og poeng fra informantene i det innholdsrike sitatet. Kondensatene brukte informantene sine egne formuleringer og språk for å være så tekstnære som mulig.

For hvert kondensat fant vi et *gullsitat* som best mulig skulle illustrere sammenfatningen i kondensatet. Gullsitatet skal representere subgruppen på best mulig måte (Malterud, 2017, s.

108). Vi opplevde at flere av de meningsbærende enhetene vi hadde tenkt passet inn, passet i en annen subgruppe eller i en annen kodegruppe. Vi fjernet også flere meningsbærende enheter fordi det ikke var relevant ved et nærmere øyekast. Denne prosessen gjorde at vi både slettet tenkte subgrupper og la til nye subgrupper. Det var utfordrende å slette det vi opprinnelig syntes var relevant og spennende, men som ved grundigere gjennomgang ikke kunne argumentere for at skulle bli værende. Dette kan være et resultat av at vi er farget av forforståelse og at faglig interesse påvirker det som velges ut. Dette var også en viktig del av analysen fordi vi opplevde at vi oppdaget nye nyanser av datamaterialet.

I analyseprosessens steg 4 skal kondensatene omskrives til en analytisk tekst for hver subgruppe, som illustreres med et gullsitat (Malterud, 2017, s. 108). Den analytiske teksten inneholder uttrykk fra de meningsbærende enhetene, men skrives i tredjeperson for å formidle at forskeren gjenforteller på vegne av andre og slik blir ny kunnskap. Slik skapes det en analytisk distanse der forskerens tolkninger ansvarliggjøres (Malterud, 2017, s. 109). De analytiske tekstene la videre grunnlag for å utarbeide resultatkapittelet i oppgaven. I denne prosessen leste vi gjennom det transkriberte materialet på nytt. Dette var for å rekontekstualisere resultatene og se de i sammenheng med datamaterialet (Malterud, 2017, s. 110). Her måtte vi ta stilling til hvorvidt resultatene våre samsvarte med det empiriske materialet vårt. Den siste revideringen og justeringen av kodegrupper og subgrupper ble gjort til slutt. Se tabell 5.

ENDELIGE KODEGRUPPER	ENDELIGE SUBGRUPPER
Forståelse av medvirkning	Pynteord Medvirke for å påvirke Tidlig involvering Medvirkningstrøtthet
Kontekst for arbeidet	Konseptet områdesatsing Levekår Demokrati og læringsprosess
Rammer	Tid Samarbeid
Barn og unge	Alder og tilpasning Barns utvikling Voksne vet ikke best De unge vet best
Ferdigheter i tilretteleggingsrollen	Relasjonsbygging Kommunikasjon Forventinger

Tabell 5. Endelige kodegrupper og subgrupper.

3.5.1 Generelle refleksjoner i analyseprosessen

STC er en detaljert analysemetode som krever mye tid (Malterud, 2017, s. 115). Analysen har muligens tatt lengre tid fordi vi har vært to. Vi opplevde at analyseprosessen var utfordrende, tidkrevende og lærerik. Analyseloggen har vært et nyttig verktøy for å holde oversikt og huske *hva* og *hvorfor* vi har gjort som vi har gjort. Dette var særlig viktig når tema, kodegrupper og subgrupper både endret navn og innhold underveis. Vi erfarte at ny innsikt oppstod etter hvert som datamaterialet ble gjennomgått, tematisert, gruppert og kodet, og at alle stegene ble gjentatt. Analysemetoden STC er ikke en lineær prosess og fleksibilitet er en forutsetning for å kunne oppdage mønstre og kombinasjoner som ikke var synlige i utgangspunktet (Malterud, 2017, s. 113-114). Analysen bygger på en iterativ prosess der forskeren beveger seg frem og tilbake, og gjentar noe flere ganger for å oppnå et resultat.

Det var interessant og overraskende å oppdage at datamaterialet kan forstås, tolkes, settes sammen og formidles på ulike måter, alt etter hvordan analysen gjennomføres. Vi erfarte hvor mye makt forskeren har, fordi vi som forskere bestemmer hvilken informasjon som inkluderes

og utelates, og hvordan resultater presenteres. Derfor har det vært viktig for oss å dokumentere analyseprosessen slik at prosessen er transparent. I analyseprosessen erfarte vi at det var nyttig å være to. Under hele prosessen har vi forklart hva vi har ment og begrunnet våre synspunkter for hverandre. Vi tror at dette har bidratt til en grundigere analyse fordi vi har stilt oss kritiske til tatt-for-gitt-heter og har begrunnet hvorfor vi tenker at noe ikke har relevans.

Egen forforståelse kan være til stede ubevisst og dermed påvirke valg uten at det er reflektert over. Ved å diskutere og reflektere over egen forforståelse med hverandre, tror vi at mye av det ubevisste får komme frem, selv om alt aldri vil være mulig. Underveis i arbeidet har vi oppdaget nye og andre momenter som ingen av oss hadde tenkt over da vi arbeidet selvstendig med datamaterialet. Som uerfarne forskere har det vært en trygghet å være to fordi valg har blitt bekreftet ved at den andre er enig eller uenig i at det skal gjøres på en bestemt måte. Samtidig har vi i deler av analyseprosessen vært svært usikre på hvilke valg som er rette å ta, men erfart at det ikke finnes et fasitsvar. Alt avhenger av hvilke briller forskeren har på (Malterud, 2017, s. 116). Det var vanskelig å legge til side egen forforståelse og interesse. Samtidig bidrar en systematisk og fleksibel analysemetode til at forskeren får øye på nye momenter som ikke var med fra starten (Malterud, 2017, s. 115).

3.6 Forskningsetiske betraktninger

I planleggingen og gjennomføringen av en kvalitativ studie, må forskeren på forhånd og underveis ta stilling ulike etiske problemstillinger og ha en plan for hvordan utfordringene skal løses (Creswell & Poth, 2018, s. 53). Grønmo (2016, s. 33) beskriver tre forskningsetiske normer: *informert samtykke, konfidensialitet og skadevirkninger*.

Informert samtykke innebærer at personene som får forespørsel om deltakelse mottar informasjon om studiens formål og opplegg (Grønmo, 2016, s. 33). Informantene kan selv bestemme om de vil delta og eventuelt trekke deltakelsen sin. I vår studie ble informert samtykke ivaretatt gjennom informasjonsskriv og samtykkeskjema som ble sendt ut til alle

informanter. Dette ble gjennomgått i begynnelsen av hvert intervju. Vi innhentet muntlig samtykke på lydopptakeren som ble inkludert i transkripsjonen. Alle informantene fikk informasjon om at det var frivillig å delta og de kunne trekke samtykket sitt dersom de ønsket det, uten å måtte oppgi begrunnelse. Vi formidlet også til informantene at det var lav terskel for å ta kontakt med oss eller vår veileder ved behov.

Konfidensialitet vil si at informantenes opplysninger skal behandles konfidensielt (Grønmo, 2016, s. 33). Studien behandler personopplysninger og er derfor meldepliktig til SIKT. Dersom det benyttes data om personer i forskning, må det meldes fra om dette (Grønmo, 2016, s. 34). SIKT vurderer om personvern hensyn blir tilstrekkelig ivaretatt i forskningsprosjektet. Prosjektet vårt ble godkjent 06.12.22, se vedlegg nummer 1. Vi har ikke lagret noen personopplysninger. I transkribering av intervjuene ble personopplysninger, opplysninger om tredjepersoner og kommuner utelatt. Hver informant fikk tildelt et nummer slik at de ikke var gjenkjennbare. Ingen av informantene eller kommunene skal være direkte eller indirekte gjenkjennelige.

Skadevirkninger innebærer at informantene ikke skal oppleve unødvendige belastninger ved deltakelse i studien (Grønmo, 2016, s. 33). Dette inkluderer både fysiske og psykiske skadevirkninger. Vi har i utgangspunktet ikke et sensitivt forskningstema og har ikke intervjuet sårbare grupper. Samtidig har informantene delt erfaringer om sin profesjonelle yrkesutøvelse som de vet skal analyseres og benyttes i forskning som er utenfor deres kontroll. Det kan derfor oppleves som sårbart og informantene kan være bekymret for å bli indirekte gjenkjent av for eksempel kollegaer eller arbeidsgivere. Vi har derfor tatt flere runder for å sikre at hensynet til personvern opprettholdes og har utelatt informasjon som kunne vært relevant for oppgaven. Det ble vurdert at hensynet til deltakerne står sterkere. Samtidig som det ikke er mulig å gardere oss for ikke-skade, har vi vært svært bevisste på at deltakelse for informantene ikke skal føre til noen negative konsekvenser for dem. Informert samtykke og ivaretagelse av konfidensialitet bidrar til å hindre skade for informantene.

3.7 Refleksivitet, validitet og reliabilitet

Malterud (2017, s. 18-19) hevder at *refleksivitet* tar for seg forutsetningene og tolkningsrammene til forskeren. Det er viktig å være bevisst på sin forforståelse og videreformidle det til leseren (Malterud, 1993, i Malterud, 2017, s. 19). Som forskere i dette fagfeltet har vi en distanse som følge av at vi ikke har arbeidet med områdesatsing eller medvirkning, verken tidligere eller på nåværende tidspunkt. Personlige erfaringer og tilknytning til temaet påvirker derfor ikke i betydelig grad. Samtidig har vi gjennom studiet i samfunnsarbeid hatt stort fokus på medvirkning som begrep, teori og metode. Dette kan virke inn på utforming av studien og analyseprosessen, samt presentasjon av funn.

Relabilitet og validitet er to viktige kvalitetskriterier (Grønmo, 2016, s. 237). Reliabilitet knyttes til hvor pålitelig datamaterialet er (Grønmo, 2016, s. 240). I kvalitativ forskning handler reliabilitet om at funnene baseres på data om faktiske forhold og ikke tilfeldigheter eller forskerens rent subjektive skjønn (Grønmo, 2016, s. 249). Ved å gjennomføre en systematisk og transparent analyse, mener vi at funnene ikke er våre subjektive skjønn eller rene tilfeldigheter. I og med at flere momenter begynte å repetere seg i intervjuene, kan det være et tegn på at det ikke ville kommet frem nye momenter dersom vi hadde gjennomført flere intervjuer.

Utvelgingsmetoden kan samtidig ha ført til at det er de mest engasjerte som har deltatt i studien fordi de selv velger å delta. Dette kan potensielt ha medført at erfaringer som andre kommunalt ansatte har med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge, ville ha sett annerledes ut. Validitet handler om datamaterialets gyldighet og er et uttrykk på hvor relevant datamaterialet er for problemstillingen og intensjonen med forskningen (Grønmo, 2016, s. 241). At vi har intervjuet ansatte fra fem forskjellige kommuner i Norge, kan styrke pålitelighet og gyldighet fordi det kan være en større overførbarhet enn om vi kun hadde intervjuet ansatte fra samme kommune eller landsdel.

I denne studien har vi brukt betegnelsen “barn og unge”. Det kan være problematisk å dele befolkningen inn i forhåndsbestemte kategorier der synspunktene til en gruppe blir tatt for å

representere andre innenfor samme gruppe (Cornwall, 2008, s. 277). For eksempel kan ikke barn og unge anses som en kategori som er representativ for alle barn og unge i aldersgruppen 0 til 18 år. Denne gruppen har store variasjoner med hensyn til behov, ønsker, evner, utvikling, personlige preferanser og sosioøkonomisk status. Det kan for eksempel stilles spørsmål ved om en gruppe 14-åring kan representere alle barn og unge i et byområde. Dersom vi hadde valgt en annen tilnærming, ville vi fått andre resultater.

Voksne kan tilrettelegge sånn at barn og unge kan opparbeide seg kompetanse for å delta i samfunnet (Hagen & Andersen, 2021, s. 28). Dette innebærer å skape strukturer som gir barn frihet og rom til å definere hvordan de ønsker å delta. Slik er det relevant å undersøke hvordan kommunalt ansatte erfarer nettopp dette. Slik Larsen et al. (2014, s. 8) påpeker, skal samfunnsarbeideren tilrettelegge for at sårbare grupper blir hørt. Det er de ansatte i områdesatsingene som koordinerer og tilrettelegger for barn og unges medvirkning. Derfor er det relevant å undersøke deres erfaringer. Slik kan det skapes ny og viktig kunnskap om hvordan ansatte i norske kommuner kan muliggjøre og tilrettelegge for barn og unges medvirkning. Barn er i tillegg avhengige av voksne på flere områder (Wong et al., 2010, s. 103). Barn og unges medvirkning i områdesatsing kan ikke sees uavhengig av voksnes tilrettelegging og vi har derfor vurdert det som sentralt å intervju nettopp kommunalt ansatte.

4 Resultater

I dette kapittelet vil vi redegjøre for de viktigste funnene i studien, oppsummert under hovedtemaene 1) forståelse av medvirkning, 2) kontekst for arbeidet, 3) rammer, 4) barn og unge og 5) ferdigheter i tilretteleggingsrollen. Hvert hovedtema har flere underkategorier. Resultatene danner grunnlaget for diskusjonen i neste kapittel.

4.1 Forståelse av medvirkning

4.1.1 Pynteord

Mange av informantene erfarer at “medvirkning” er et begrep som bare brukes for å brukes ellers i kommunen. Det påpekes at medvirkningsbegrepet går igjen i alle temaplaner og strategier til kommuner. Flere mener at i den ordinære kommunale driften er det et stort ønske om å promotere høy andel innbyggerinvolvering og medvirkning, men den underliggende motivasjonen kan være å sjekke det av på en liste, “nå har vi gjort det”. To informanter mener at det offentlige har syndet når det gjelder innbyggerinvolvering og medvirkning, og den ene tror at det er “mye skryt og lite action”. En informant mener at medvirkning ikke alltid gjennomføres på en hensiktsmessig måte, det kan være en gul lapp og ferdig med det. En annen informant forteller:

Altså det det er et sånn ord som kommunefolk er så sjukt glad i. Det er sånn: “åhh medvirkning, medvirkning, samhandling”. Ja og det er ofte, nå kanskje jeg banner litt i kirken, men det er ofte at det blir et sånt pynteord. Alle skal ha det med også er det ikke alltid at det virkelig skjer sånn ordentlig.

Medvirkning i offentlig sektor blir skildret av flere informanter med omtaler som *skinndemokrati, pynteord, poppis, buzz-ord, moteriktig, betent og tøysemedvirkning*.

En informant forteller at medvirkning har gått fra å være et ord hen synes er veldig fint og viktig til at vedkommende tenker “å, nei” og beskriver videre:

... nå er det noen som skal komme og ha en medvirkningsprosess, og så blir det litt sånn, sånn automatisk at man tenker over litt som det her skinnmedvirkningstankegangen at det er noen som har fått lagt på seg en, et oppdrag om at de må gjennomføre en medvirkningsprosess for å kunne gjennomføre et oppdrag. Og så vil de snakke med befolkningen og så gjennomfører de oppdraget. Og så er egentlig ikke det som har blitt medvirket om en del av resultatet, fordi resultatet blir sånn som de som skulle gjennomføre oppdraget hadde tenkt selv, men de fikk hvert fall gjennomført en medvirkningsprosess fordi det var en del av oppdraget.

4.1.2 Medvirke for å påvirke

Alle informantene forteller at medvirkning er et vidt begrep. Mange viser til at medvirkning kan handle om å involvere, si sin mening, lytte til, dialog, tilrettelegging, informasjon, følge prosesser og innspill, utforme planer, ha en plan for videre arbeid og være en aktiv part i ulike prosesser. Samtidig fremhever mange informanter at dersom barn og unge skal få *medvirke*, må de få en *påvirkningsmulighet*. Noen informanter trekker frem at dette ikke betyr å *bestemme* eller *avgjøre*. En informant forteller:

Jeg tenker at det er et ord som kan romme veldig mye forskjellig, alt fra å ha fått lov til å si sin mening i en sammenheng til å være en aktiv part i ulike prosesser. De må få en tilrettelagt mulighet for å kunne medvirke på ulike nivåer, det betyr ikke at det er de som skal bestemme, men at de skal få lov til å være med å medvirke.

Alle informantene erfarer at reell medvirkning er både tid- og ressurskrevende. Det kan være lettere å bare gjøre det selv istedenfor å gjennomføre gode medvirkningsprosesser. Flere forteller at det må være en reell interesse for barn og unges meninger. Voksne må forholde seg til det de forteller og videreføre innspillene deres. Barn og unge har et behov for å bli hørt og det er viktig at de har en kanal der de får mulighet til å si sin mening.

4.1.3 Tidlig involvering

Det fremheves av mange informanter at barn og unge bør involveres tidlig i medvirkningsprosesser. De skal være med fra *dag én* når ideen skapes og ikke etter alt er bestemt. Tre av informantene mener at tradisjonelt sett har barn og unge blitt involvert for

sent, og en mener at “det fungerer ikke å springe etter når alt er ferdig planlagt og bygd ferdig”. En informant forteller at kommunen har en tendens til å tenke at når det er et problem, skal det lages et utkast til en løsning og så skal de involvere, mens egentlig bør de involvere i det øyeblikket det er et problem. Samtidig påpeker to informanter at en ikke skal undervurdere fagkunnskap og erfaring. Alle informantene peker på at løsningen ligger hos de som bor i området og ikke hos kommunalt ansatte. Det er viktig at barn og unge får være med på hele medvirkningsprosessen. Mange av informantene påpeker at barn og unges innspill kan bidra til andre løsninger enn først tenkt. Da må de involveres tidlig nok i prosessen. En informant beskriver:

Ja, altså det er om å gjøre at de kommer tidlig i prosessen, gjerne på idestadiet sant.. Så er de jo med helt i starten, og det er fordi de skal prege løsningen, sant. Det blir litt sånn sukkertøy hvis du kommer helt til slutt og spør hvilken farge det skal være på den benken? Hvorfor skal det stå en benk der liksom? Ikke sant. Sånn at det er veldig viktig at det er tidlig. Også sånn at de er med på tenkningen rundt, sant.

4.1.4 Medvirkningstrøtthet

Flere av informantene erfarer at dersom barn og unge deltar gjentatte ganger i medvirkningsprosesser uten at det skjer noe, kan det skape *medvirkningstrøtthet*. Det er viktig at barn og unge ser synlige resultater til det de har medvirket til. Medvirkning bør ikke gjennomføres kun fordi det anses som positivt å involvere. Mange av informantene mener det må være et formål og utarbeides en god plan for hvorfor en skal gjennomføre medvirkningen, og hva man skal med den. Hvis ikke kan det bidra til dårlige og for mange medvirkningsprosesser. Som følge av dette kan barn og unge bli demotivert og “miste tilliten til systemet”. En informant påpeker at mange medvirkningsprosesser bare kunne vært unngått. Flere påpeker at barn og unge blir lei dersom de ikke opplever at innspillene deres videreføres og får noen resultater. En annen forteller:

... man skal velge de områdene man inviterer til medvirkning på med omhu og ikke bare sånn fordi det er bra for å involvere så gjør man det fordi.. det må være noe som på en måte angår de direkte og hvor det er, hvor man er et sted i en prosess hvor det faktisk er

mulig å høre de ut og ta hensyn til det og eventuelt invitere til men man skal, altså.. man skal vite hva man gjør.. å invitere folk med til å mene en masse ting hvis det ikke blir noe av noen ting, da tenker jeg at man gjør seg selv en bjørnetjeneste og folk blir jo så utmattet av å mene ting som aldri blir noe av.

Noen av informantene erfarer at det ikke alltid er lurt med medvirkning. Det er heller ikke sånn at hvem som helst kan gå ut og spørre hvem som helst om hva som helst. En informant fremhever at barn og unge i områder med områdesatsing har blitt og blir fremdeles spurt mer om å medvirke enn andre barn og unge. Dette kan lettere skape medvirkningstrøtthet. En annen informant påpeker at av og til tar medvirkningsprosesser veldig lang tid. Da er det risiko for at barna har blitt voksne før løsningen er funnet. En annen informant forteller:

At de har sagt ting, at de kan ikke begynne som tretten-fjorten-åringer og komme med meninger og så når de er nitten, tjue eller tretti, førti, så sitter de med de samme altså, så blir det spurt de samme tingene. Vi har ikke kommet noen vei, ikke sant?

4.2 Kontekst for arbeidet

4.2.1 Konseptet områdesatsing

Alle informantene forteller at kommunen i en områdesatsing skal kartlegge områder i nærmiljøene som har behov for ekstraordinær innsats. Da må de som bor og lever i området involveres. Mange poengterer at områdesatsing har et mål om å skape gode oppvekstmiljø for barn og unge og det kan ikke gjøres uten å snakke med dem. Flere fremhever at arbeidet må være forankret hos de som bor der. På spørsmål om hva som er viktig i arbeidet i en områdesatsing, svarer en informant:

Jeg tror det handler veldig mye om å identifisere de områdene i det lokalmiljøet som skal utvikles og at det ikke blir byråkratene som hele tiden skal finne ut av hva det er, hvor skoen trykker. Man må faktisk la dem som bor der si noen ting om det.

Alle informantene trekker frem at en områdesatsing skiller seg fra ordinær drift i kommunen på flere måter. Det fremheves at i kommunen ellers har barn og unge begrensede muligheter til å

medvirke. I områdesatsingen skal det derimot jobbes med det, og det settes av tid og ressurser til å gjennomføre medvirkning. En områdesatsing skaper muligheter. Mange av informantene trekker frem at i en områdesatsing skal det testes, prøves ut og feiles. Det skal være innovasjon. Flere av informantene har gode erfaringer med denne utprøvende arbeidsmodellen. To informanter forteller at det å ikke finne ut av ting også er en kjempeviktig erfaring. Det er lite effektivt å helgardere seg og bare planlegge i flere år. Alle informantene erfarer at arbeidet i områdesatsingen er *romslig* og det er en av suksessfaktorene. To informanter beskriver:

Altså i områdesatsingene, så er vi jo veldig sånn utprøvende, ikke sant? Vi skal jo prøve ut, og vi skal jo skape en ny kommunal praksis. Så, vanlig, altså, inn i de kommunale rammene i dag så er det jo veldig lite rom for barn og unges medvirkning. Men da det vi prøver å få, gjøre en endring på det..

Sammenlignet med offentlig, altså sånn som det er i tjenesteutvikling i offentlig sektor, så, så får vi kanskje litt mer rom når det gjelder områdesatsing. Vi har, for vi skal prøve. Det ligger litt i kortene, vi skal prøve nye ting. Det skal være innovasjon.

Samtidig som informantene erfarer at arbeidet i områdesatsingen er friere, påpeker noen informanter at områdesatsingen påvirkes av politiske beslutninger. Slik eksisterer det noen begrensninger som ligger utenfor deres kontroll. Flere av informantene trekker frem at områdesatsingen ikke varer evig og at det er viktig at kommunen tenker bærekraft hvor målet er å få til varige endringer. Flere informanter forteller at det er viktig å koble på nærmiljøet som kan videreføre påbegynte prosjekter og tiltak. En informant forteller at området ikke er ferdig byutviklet når områdesatsingen er over, men fokus på involvering og forankring i prosessen øker sannsynligheten for varig endring. En annen informant beskriver:

Det er kjempe, kjempeviktig fordi jeg tror vi gjør oss, eller jeg vet at vi gjør oss selv en bjørnetjeneste hvis vi bare liksom finner på morsomme prosjekter og gir masse gode tjenester og yter alt dette her nå i 10 år og så er det stopp på all moroa og så går det rett tilbake til sånn som det var da, kanskje med unntak av en ny parkbenk eller nytt, malt bygg.. Altså det er kjempeviktig at vi hele tiden tenker "Hvordan blir dette her når pengene er slutt?", sånn at vi ikke lager masse kule fuzz og ting som ikke er bærekraftig da.

4.2.2 Levekår

Mange av informantene trekker frem at de jobber i levekårsutsatte områder. Dette innebærer blant annet høy andel minoritetsfamilier, forholdsvis lavt utdanningsnivå, dårlige boforhold og høy gjennomtrekk av folk. Flere av informantene forteller at dårlige levekår påvirker arbeidet med medvirkning fra barn og unge i området. En av informantene fremhever at ungdom i de bydelene som områdesatsingen jobber i, er sjelden like engasjert i fora hvor de kan mene eller synes noe. Det kan være lett å overse befolkningsgrupper hvis det ikke gjennomføres gode medvirkningsprosesser. En annen informant fremhever at det er viktig å ha et ressursfokus i arbeidet, noe en annen informant er enig i:

Jeg har aldri lave forventninger til ungdom, selv om det er så dårlige levekårsundersøkelse at det halve kunne vært nok, så så mennesker generelt er stappfull av ressurser. Det handler mer om å finne nøkkelen til å forløse det da tenker jeg, og det er litt jobben min eller den som jobber i en sånn prosess.

Flere trekker frem betydningen av en deltids- eller sommerjobb for ungdom. Dette mener de gjelder særlig i områdene med områdesatsing. Familier i disse bydelene mangler muligheter som familier i andre bydeler har, for eksempel med tanke på sommerjobb. Foreldrene i levekårsutsatte områder har gjerne lite nettverk og det påvirker mulighetene ungdommene har for å få tak i en jobb. Flere forteller at dette kommer av at de er i et område med høy arbeidsledighet og fattigdom, så fokuset er gjerne "hvordan kan jeg få tak i penger?". Det kan være vanskelig å få dem til å delta på noe uten å tjene penger. Noen informanter forteller at områdesatsingen kan bruke ungdomsjobb som en måte å involvere og engasjere i medvirkningsarbeid.

4.2.3 Demokrati og læringsprosess

Mange informanter mener at medvirkning er viktig for demokratiet. Medvirkning under områdesatsing kan bidra til at barn og unge opplever større kontroll over egen tilværelse. Det er en arena hvor de kan tilegne demokratisk kompetanse. Flere informanter hevder at gode erfaringer tidlig i livet med medvirkning kan gi motivasjon til å medvirke i andre

sammenhenger, også senere i livet. To av informantene forteller at erfaring med medvirkning gjennom områdesatsing, kan inspirere til deltakelse i elevråd eller til å bruke stemmeretten sin som voksen. Alle informantene mener det er viktig at barn og unge ser synlige resultater av det de har medvirket til. Dette er viktig for at de skal tro på at deres stemme blir hørt, føle på mestring og som videre kan motivere til demokratisk deltakelse.

Flere informanter påpeker at det å medvirke ikke er en kunnskap eller ferdighet som man er født med. Det er heller ingen selvfølge at de har blitt spurt så mye om hva de vil eller kan. Manglende "demokratiopplæring" som ung kan føre til lite eller ingen deltakelse i samfunnet som voksne. Flere av informantene viser til at medvirkningsprosessene i områdesatsinger oppleves som en kontinuerlig læringsprosess, som gagnar barn og unge og samfunnet som en helhet. En av informantene forteller at det er viktig at de lærer at de kan være med å utgjøre en forskjell. En annen informant opplever at denne læringsprosessen bidrar til at de tenker på kollektive interesser. To informanter forteller:

Jeg syntes det er særdeles viktig for barn og unge, fordi at gjennom den medvirkningen så opplever de jo mer kontroll over tilværelsen sin.. Det er noen spilleregler og koder, og gjennom at barn og unge får være med på det. Så kan de lære noen ting om det. Og jeg tenker at læringen, altså sant, mestring på et område kan man jo flytte til andre områder. For da kommer man tilbake til elevrådsarbeid og senere når man er voksen, så er det jo det at man faktisk bruker stemmeretten sin og man bruker de politiske systemene for å være med å endre på ting. Så det er veldig viktig fra tidlig alder. Men det er jo viktig at de ser og det blir noen resultater. For ellers så virker det jo, eller så kan det virke mot sin hensikt. Det er jo veldig viktig at de som setter i gang de medvirkningsprosessene med barn og unge, de er klar på og at de må få se noen ting, resultater ut av det.

Jeg tror at medvirkning er kjempeviktig for.. Ikke bare for områdesatsingen, men for demokratiet fordi med en gang de forstår at det er "Oi, hei min stemme blir hørt" så vil det si noe for hele samfunnet i fremtiden.

4.3 Rammer

4.3.1 Tid

En informant forteller:

Man må ha nok tid, sette av nok tid, prioritere det.... Det gjelder egentlig all medvirkning, at hvis man skal kunne gjøre det ordentlig så må man ha nok tid. Og prioritere å bruke tiden på det, det er føler jeg er en sånn evig utfordring hos oss.

Mange av informantene trekker frem tid som suksessfaktor i arbeidet med medvirkning fra barn og unge i områdesatsing. Tid er viktig hvis medvirkningen skal gjøres ordentlig. En informant erfarer at selv om man har gjort det før og selv om man vet hva det innebærer, så tar det alltid mer tid enn man tenker at det skal. En annen informant erfarer at det gjerne tar tre ganger så lang tid å arrangere noe sammen med unge. Mange av informantene forteller at når barn og unge ikke ser endringene de har vært med å medvirke til, kan de bli utålmodige. Dette er på lik linje som ledere og politikere som ønsker "kjappe resultater". Flere påpeker at kommunen jobber med lange tidsplaner. Tre av informantene viser til at folk flest ikke vet hvor mye byråkrati eller hvordan de kommunale prosessene fungerer. Dermed kan det oppstå frustrasjon over at ting tar tid. En informant forteller at selv om det er gjennomført en god medvirkningsprosess, blir det kanskje ikke tid til å skrive en rapport om det. En annen erfarer at selv om en områdesatsing kanskje varer i ti år, så er det altfor kort tid. Det er fordi alt "tar så himla lang tid".

4.3.2 Samarbeid

Alle informantene erfarer at det er viktig med gode samarbeid for å kunne tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge i områdesatsingen. Informantene trekker frem mange ulike samarbeidspartnere som skoler, fritidsklubber, helsestasjoner, FAU og miljøarbeidere. Dette er aktører som er i kontakt med barn og unge på arenaer der de oppholder seg til daglig. Miljøarbeidere og fritidsklubber er store ressurser for dem fordi de gjerne har et innpass i et miljø som kommunen tradisjonelt sett ikke har innpass i. Fritidsklubbene er en kanal for å nå ut til unge og rekruttere for å gjennomføre medvirkningsprosesser. En informant forteller:

Altså ut fra de erfaringene jeg har så er det jo enormt viktig å samarbeide med de kommunale instanser, om det er skoler, fritidsklubber, andre ting som allerede har kontakt med barn og unge og det er arenaer hvor barn og unge allerede er.

Mange av informantene forteller om tette samarbeid med skolene, men at det finnes noen utfordringer. Det trekkes frem at medvirkningsprosesser skal passe med læreplanene. Rektorer og skoleledelse sammen med sitt lærerkollegium må være med for at de skal få til et samarbeid rundt medvirkning i skoletiden. En informant beskriver:

... altså om man skal samarbeide med skolen for eksempel, så har jo de tett program og det er ikke bare bare rydde unna 2 dager til medvirkning.

En annen informant påpeker at kommunen ikke kan ta elevene ut av skolen for å gjennomføre medvirkning, men det er også utfordrende etter skoletid. Det er fordi "byråkratiet kun jobber til klokken 16". Flere trekker frem at planavdelingen i kommunen er en viktig samarbeidspartner for områdesatsinger. Flere av informantene trekker frem at *involvering av og samarbeid med* det ordinære kommunale byråkratiet er viktig i arbeidet med områdesatsing. Noen av informantene trekker frem tverrfaglig og tverretatlig samarbeid som sentralt i arbeidet. Det kan være en stopper for arbeidet dersom medvirkningsarbeid har resultert i et ønske om forbedring av eiendom eller områder som ikke er av kommunalt eie. En informant forteller om dette:

Og så er det noe som påvirker er jo dette med altså faktisk hva man eier, altså. Det er veldig mange innspill knyttet til områdene som kommunen ikke eier, for eksempel som er privateid eller som fylkeskommunen eier. Så det er altså, nå vet jeg ikke hvor lenge vi har holdt på med å forsøke og oppgradere en snarvei... der det er liksom 14 forskjellige eiere av den lille veien, og noen er død. Så altså det er bare sånn, og det gjør ikke så mye på selve prosessen, men det gjør noe med det fordi det blir.. Ja, man vet at hvis man ønsker kanskje ikke å gå videre med noen ting fordi at man vet at det ikke er mulig å få til, så det påvirker jo indirekte liksom medvirkningsprosessen da.

4.4 Barn og unge

4.4.1 Alder og tilpasning

Mange av informantene forteller at de ikke har erfaring med å tilrettelegge for medvirkning fra barn under 4. klasse på barneskolen. En informant tror at barn er en litt glemt gruppe og to andre forteller at når det arbeides med medvirkning fra små barn, så er det kanskje ikke den samme forventningen om at det skal bli fulgt opp. En forteller at små barn kan gi "et blikkbilde på hva de synes her og nå". Mange av informantene forteller at medvirkningsprosessen må tilpasses etter alder på barna. Jo mindre barn er, jo mer må man tilpasse metoden. Det er fordi små barn har kortere konsentrasjonsvindu og har behov for mer veiledning fra voksne. En informant forteller at barna kan fortelle om mindre ting som at "den husken er for høy" eller få mer oppdelte oppgaver enn ungdom. En annen informant forteller:

De yngste når man snakker om barn, de er jo ikke, de trenger ikke å være med i sånne type prosesser. De kan komme med noen innspill en gang og være ferdig med det, liksom bare for at de føler at de er med. Men deres, jeg tenker ikke at de yngste barna skal delta i sånn, i medvirkningsprosesser som en sånn aktør da, men ungdommer kan jo veldig greit være med hele veien.

Mange forteller at de har mest erfaring med å arbeide med ungdom. To av informantene forteller at det er lettere å jobbe med 9. og 10. klassinger på ungdomsskolen enn de i 8. klasse, fordi de eldste er mer modne og mer reflekterte. De forstår gjerne mer og snakker et mer voksent språk. Noen informanter reflekterer rundt at voksne ofte undervurderer barn og unge og deres engasjement for området de bor i. En informant erfarer at ungdom ofte er mye smartere enn det voksne av og til tror. En informant har erfart at ungdom kanskje blir lettere skuffet og fornærmet enn voksne ved mangel på involvering. Mange av informantene erfarer at det er viktig at medvirkningsprosesser tilpasses til målgruppen, som for eksempel språkbruk. En informant deler en erfaring:

Jeg har sittet på flere medvirkningsprosesser, både der jeg har vært med selv da som skal medvirke der det på en måte har vært tilpasset kanskje kommunalt ansatte, voksne, så sitter det en stakkars gjeng med ungdommer som har på en måte litt, de blir ikke

tvunget dit, men liksom sånn at "ja, men det er viktig at dere er med" og så er det bare tungt, kjedelig.. Ikke kjedelig kanskje for oss, men kjedelig for de.. Og også kanskje prosesser som er så langt fram i tid da eller så diffuse så at det er veldig vanskelig for en på 13 år holde seg motivert til å gå gjennom tre timer med det.

4.4.2 Barns utvikling

Mange informanter påpeker at barn og unge er i en spesifikk alder i veldig kort tid, men kommunen på sin side opererer med veldig lange tidsplaner. En informant forteller at det at kommunen har et så langt tidsperspektiv, gjør at når et barn involveres i en medvirkningsprosess som 8-åring, vil være på et helt annet sted i livet 3-4 år etter når det endelig blir noen resultater. Noen forteller at ungdom ikke er skrudd sammen i hodet til å ha et kjempelangt perspektiv. Flere forteller at barn og unge er i stadig utvikling og dette virker inn på medvirkningen i områdesatsingen. De erfarer at barn og ungdom skifter meninger veldig ofte. En informant beskriver:

Altså en uke i en ungdoms liv er sjukt lenge mens en uke i en kommunal prosess er jo altså det er bare å blunke så har det gått en uke på en måte så der er det sånn "Ja, om 10 år så kanskje den skateparken skal stå klar". Og det er jo sånn, 10 år, da har jo de ungene eller de ungdommene de har flyttet, fått en utdanning, giftet seg og fått en kid og har et helt annet liv.

4.4.3 Voksne vet ikke best

En informant forteller:

Vi voksne da, hvis jeg skal si at jeg er voksen. Vi har en tendens til å vite at vi vet best da. Og at det er utformet veldig mange tiltak og satsinger, og for barn og unge ut i fra det perspektivet da. Så, så det er kanskje spesielt viktig å spørre unge og der, og der får vi jo veldig ofte svar, både svar som vi ikke forventer og, og som vi synes er vanskelig å gjøre noe med eller rar eller, men hvis vi skal ha tiltak som treffer, så er vi nødt til å ta det på alvor.

Mange av informantene erfarer at voksne overvurderer egen kunnskap og synspunkter. Det er laget mange prosjekter for barn og unge ut fra et voksent perspektiv. Da blir det en gjeng med voksne folk som lager noe de tror er kult uten å snakke med ungdommene, og det blir det sjeldent. En informant viser til et eksempel om tomme lekeplasser der man har laget ting som barn og unge ikke vil ha eller bruke. Mange mener at voksne er nødt til å spørre barn og unge og ta dem på alvor hvis det skal utformes treffsikre tiltak. Voksne må ikke være redde for å engasjere og invitere dem inn, i frykt for at de skal bli sinte dersom de ikke får det som de vil. Noen av informantene påpeker at man ikke kan forvente at ungdommer skal være kjempeengasjert i alle ting som voksne har lyst til at de skal være engasjerte i. Voksne kan heller ikke forvente at et barn eller en ungdom skal ta ordet i et rom hvor det er hovedsakelig voksne. En informant forteller:

For unge og barna, så de er jo helt nådeløst, hvis det ikke, hvis de ikke er interessert, og hvis det ikke virker. Så bryr de seg ikke, da lar de være eller da. Ja, og så har vi hatt en tendens, mener jeg da, til å forklare det med at de har et problem. Det at våres tiltak ikke virker. Det kan vi forklare med at ungdommer ikke motivert, eller at det ikke er, mens ofte så handler det om at tiltakene ikke er god nok. Vi har ikke. Vi har ikke vært grundig nok i forarbeidet og og ikke hatt unge med i prosessen tilstrekkelig da. Men da kan vi få ryggen fri ved at vi legger skylden på det. Det er litt sånn karikert da, men jeg tenker at ofte kan det være sånn.

4.4.4 De unge vet best

Mange av informantene erfarer at barn og unges medvirkning er utrolig viktig fordi de har andre synsvinkler, erfaringer og behov enn voksne. Dette fører til bedre løsninger. En informant påpeker at det er ungdommen som er morgendagens samfunn og det er viktig at de inkluderes. Flere informanter erfarer at dialog med barn og unge har bidratt til at kommunen har gjennomført prosjekter som de ikke hadde tenkt på eller planlagt. Løsningen er ofte noe helt annet enn de kommunalt ansatte hadde sett for seg. En informant beskriver at derfor er det så verdifullt å involvere barn og unge. Kommunens jobb er å finne formen som gjør at ungdommene synes det er meningsfullt og nyttig å bidra. En informant forteller:

Sørge for at man har hørt de, gjorde jo at vi gjorde ting vi overhodet ikke hadde planlagt og ikke tenkt på.... Og hvis vi ikke hadde vært i en dialog med barn og unge eller med de som var der så hadde vi ikke kommet på det.

4.5 Ferdigheter i tilretteleggingsrollen

4.5.1 Relasjonsbygging

På spørsmål om hva som er viktig i arbeid med barn og unge under en områdesatsing, forteller en informant:

Evnen til å bygge relasjon og tillit. Har du det ikke inne, så får du ikke til noe annet.

Mange av informantene erfarer at relasjonsbygging og tillitsbygging er avgjørende for gode medvirkningsprosesser. Noen av informantene forteller at barn og unge kan videreformidle tilliten til områdesatsingen til jevnaldrende. Slik kan områdesatsingen nå ut til flere barn og unge, som igjen kan medføre resultater. En informant erfarte at tidligere relasjoner som oppstod gjennom medvirkningsarbeid på en barneskole, har nå gitt områdesatsingen en port inn til ungdomsskolen og bygget videre tillit. En annen informant forteller at det er viktig å være ærlig fra starten og skape en trygghet for de som skal medvirke sånn at det tør å si det de mener. Noen informanter påpeker at voksne må være gode relasjonsbyggere for at unge skal gi tillit til å delta i medvirkningsprosesser. En informant forteller:

Jeg tror, jeg tror det må være, du må evne på en måte å snu deg fort som voksenperson, i sånne sammenhenger, for at ungdommene skal bidra å gi deg tilliten til å være med i medvirkningsprosesser da.

4.5.2 Kommunikasjon

Mange av informantene erfarer at god kommunikasjon er viktig for å nå ut til barn og unge. Noen erfarer at god informasjon bidrar til å senke terskelen for å delta og si sin mening. Kommunen har et forbedringspotensial når det kommer til kommunikasjon og informasjonsutveksling gjennom medvirkningsprosesser fra start til slutt. Tydelig

kommunikasjon gjennom hele prosessen er viktig. Dette gjelder særlig hvis noe utsettes eller hvis det er noe kommunen ikke får gjennomført. I slike tilfeller fremheves det som viktig å formidle til ungdommen at det ikke var deres “feil” at noe mislyktes.

Mange av informantene forteller at de forsøker å bruke de kanalene og stedene hvor ungdom er, og hvor ungdom selv kan gi informasjon om det som skjer. Flere av informantene har erfaring med at ungdom kommuniseres ut til sine nettverk på deres språk. Noen informanter erfarer at “jungeltelegrafen” eller “word of mouth” er mest effektivt for å nå ut, for engasjementet viderefremmes fra ungdom og videre til andre ungdom. De kommuniserer på en ikke-byråkratisk måte slik det fort kan bli som kommunalt ansatt. En informant trekker frem at det automatisk kan skape en avmaktsfølelse dersom det er en voksen som snakker med et ukjent vokabular og “klinisk- eller universitetsspråk”, som er annerledes enn det ungdom er vant til. En informant forteller:

Også er det kanskje det å klare å formidle på en måte som ungdommer skjønner, uten at man tenker at de er dumme eller at de oppfatter at man tenker de er dumme. Altså balansen mellom at det må være tilgjengelig liksom uten at det er sånn inn med teskje, der føler jeg at vi er mange som kan.. Ja. Jeg vet ikke, det er jo, det gjelder heller ikke bare for ungdom, men det er å klare å oversette en veldig detaljert byråkratisk prosess til noe som er forståelig.

4.5.3 Forventninger

Flere av informantene har erfart at det er viktig med forventningsavklaring fra de som setter i gang medvirkningsprosesser med barn og unge. Det er viktig med åpenhet og ærlighet i prosessen. Det forhindrer urealistiske forventninger. En informant forteller at voksne ofte tenker at ungdom ikke tåler å få et nei, men vedkommende erfarer at de gjør det. Da må den som leder medvirkningen begrunne og forklare på en forståelig måte. Fordi det er knyttet usikkerhet til sluttresultater, er det viktig å ikke love noe. En annen informant forteller imidlertid at det kan være en utfordring å vite hva man kan love, for forventningene hos barn og unge kan bli store. Derfor er det nødvendig med en plan for hvordan skuffelsen kan håndteres og forventningene justeres ned. En informant mener imidlertid at dette ikke er

vanskelig, for det er bare å si det som det er og det blir barn og unge takknemlig for. En annen informant forteller at hvis man ikke holder det man lover, så er ungdommen “etter deg som ulven og napper etter deg” og beskriver videre:

At du, nå holder du ikke det du lovte, nå gjør ikke du sånn som du sa at vi skulle, og nei, vi har ikke fått det vi. Ikke sant? Alt det her, det er urettferdig. Og alt sånt klassiske greier.

Noen informanter fremhever at det er viktig å være ærlig på at det finnes begrensninger og vise hva som er problematisk. Det er ofte at barn og unge ønsker seg sjokoladefontene og hoppeslott eller flere ting inne på en liten plass. Informantene beskriver at de må ta med seg barn og unge og vise dem at “det her går faktisk ikke an, det er ikke plass til det”. Deretter kan de være med på å prioritere bruken av området. En informant beskriver:

Gir tilstrekkelig med informasjon om hva dette her gjelder og forventningsavklaring også, altså både hva vi ikke kan få til, hva kan du ikke medvirke til, hva er utenfor scopet av hva vi kan gjøre her og hvor lang tid tar det og når får dere neste informasjon og hva skjer etterpå.

5 Diskusjon

Dette kapittelet tar utgangspunkt i resultatene som ble presentert i kapittel 4. Resultatene vil diskuteres i lys av presenterte teoretiske perspektiver fra samfunnsarbeid presentert i kapittel 2 og tidligere forskning og foreliggende kunnskap på feltet presentert i kapittel 1. Studiens problemstilling er: *Hvordan erfarer kommunalt ansatte å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge?*

I dette kapittelet skal vi belyse studiens problemstilling og tre forskningsspørsmål. Diskusjonen er derfor delt inn i tre deler, der forskningsspørsmålene strukturerer kapittelet. Fordi vi studerer kommunalt ansattes erfaringer med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger, vil områdesatsing være et gjennomgående tema i diskusjonen. Første del søker å belyse forskningsspørsmål 1: *Hvordan beskriver kommunalt ansatte barn og unges medvirkning?* I andre del diskuterer vi forskningsspørsmål 2: *Hva fremhever kommunalt ansatte som sentrale forutsetninger når det skal tilrettelegges for barn og unges medvirkning i områdesatsing?* I siste del av diskusjonen diskuterer vi forskningsspørsmål 3: *Hvordan erfarer kommunalt ansatte at områdesatsingen virker inn på medvirkningsprosesser med barn og unge?*

5.1 Demokrati og medvirkningstrøtthet

5.1.1 Medvirke for å påvirke

På spørsmål om hva informantene i vår studie tenkte generelt om begrepet *medvirkning*, brukte de følgende omtaler: *skinndemokrati*, *pynteord*, *poppis*, *buzz-ord*, *moteriktig*, *betent* og *tøysemedvirkning*. Informantenes beskrivelser viser ikke til medvirkningsprosesser i områdesatsingen, men til generelle betraktninger rundt medvirkningsbegrepet. Hagen og Andersen (2021, s. 15) påpeker at det kan være viktig for forskere eller mennesker som arbeider med medvirkning å vise til ulike definisjoner og forståelser av fenomenet. Dette kommer av at medvirkning er et vidt begrep (Hagen & Andersen, 2021, s. 14) og et begrep uten

tydelig definert innhold både i lovverket og dagligtalen (Andersen et al., 2022, s. 36, 38).

Informantenes ulike omtaler av medvirkningsbegrepet i kommunen ellers kan vise til at begrepet kan oppfattes å være mer til pynt enn reell innflytelse. Dette kan ses i lys av Hart (1992, s. 9) sine beskrivelser av at barn får en dekorativ rolle, hvor deres deltakelse blir til pynt. Hensikten er å hylle barn og unges medvirkning, men i realiteten mangler de forståelse og innflytelse på beslutningene.

Analysen vår viser at noen informanter erfarer at begrepet medvirkning i offentlig sektor ellers bare brukes for å brukes, og det går igjen i kommunens temaplaner og strategier. Det kan sees i sammenheng med Ågotnes et al. (2022b, s. 114) som hevder at “deltakelse” og “medvirkning” får en større plass i det offentlige ordskiftet i Norge. Det er et uttalt mål at deltakelsen skal økes på en rekke områder i velferdsstaten. Flere av våre informanter mener at kommunen har et ønske om å promotere at det gjennomføres medvirkning, men den underliggende motivasjonen kan være å “sjekke det av på en liste”. Et resultat av en medvirkningsprosess kan ende som post-it-lapper i en søppelkurv og dermed ikke bidra til reell påvirkning (Andersen et al., 2022, s. 40).

Det kommer frem i vår studie at barn og unge må få en påvirkningsmulighet dersom de skal medvirke uten at det betyr å bestemme eller avgjøre. Lund (2014, s. 70) viser til at medvirkning ikke nødvendigvis handler om å være med å beslutte. I en medvirkningsprosess kan opplevelsen av å bli hørt være det viktigste, ikke om det blir gjennomslag (Klausen et al., 2013, s. 12).

Samtidig som vår analyse viser at det er viktig å få en påvirkningsmulighet, kan medvirkning handle om andre momenter. Det kan for eksempel være at barn og unge blir involvert, får si sin mening, bli lyttet til og motta informasjon. Kommunen må tilrettelegge for dialog, gjennomføre medvirkning, følge innspill og utforme planer. Det kan ses i lys av Twelvetrees (2017, s. 151) beskrivelser av arbeidsmåter i sosial planlegging, som kan innebære alt fra tilrettelegging for samarbeid med innbyggere til å ta ledelsen i prosjekter. Dersom ønskede resultater skal oppnås i områdesatsingen, må barn og unge informeres og involveres, samtidig som kommunalt ansatte styrer og tilrettelegger for prosessen (Twelvetrees, 2017, s. 154).

5.1.2 Medvirkning i et demokratisk perspektiv

Resultatene i vår studie viser at medvirkning blir omtalt som viktig i et demokratisk perspektiv. Barn og unges erfaringer med å delta i medvirkningsprosesser kan motivere til demokratisk deltakelse senere i livet. Nordgreen et al. (2018, s. 430) beskriver at når unge får delta i beslutningsprosesser, kan de opparbeide kunnskap om hvordan påvirke systemer og beslutninger. I samfunnsarbeid er det sentralt å mobilisere og styrke handlingskompetansen hos enkeltmennesker og grupper (Hutchinson, 2022, s. 16). Sett fra et empowerment-perspektiv vil en styrket handlingskompetanse kunne bidra til økt kontroll og utvidet makt til å påvirke sitt lokalsamfunn (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). For barn og unge er dette særlig viktig som følge av mangel på tidligere deltakelse i beslutningsprosesser (Kimberlee, 2008, s. 326).

Informantene våre beskriver at mangel på demokratiopplæring kan føre til at de unge ikke deltar i samfunnet som voksne. Hart (1992, s. 10) poengterer at dersom barns deltakelse resulterer i *tokenisme*, vil de lære at deres deltakelse ikke har betydning. Analysen vår viser at kommunalt ansatte anser områdesatsingen som en egnet arena for demokratiopplæring. På individnivå gagnar dette individet gjennom læring og mestring, og på samfunnsnivå er det verdifullt for demokratiet. Checkoway (2011, s. 340) hevder at barn og unges medvirkning gjør dem i stand til å utøve sine rettigheter som innbyggere, hvor dette videre bidrar til å skape et mer demokratisk samfunn. Et deltakende demokrati forutsetter at innbyggere får medvirke i beslutninger som omhandler dem (Ledwith & Springett, 2010, s. 15). Gjennom å delta sammen med andre, kan barn og unge lære å kjempe for sine rettigheter og mot undertrykkelse (Freire, 1970/1999, s. 25; Hart, 1992, s. 6).

Flere informanter i studien vår påpeker at å medvirke er en ferdighet som må læres. En informant forteller at det er ikke alle barn og unge som har blitt spurt så mye om hva de ønsker. Hart (1992, s. 5) hevder barn må involveres i barndommen for at de skal bli ansvarlige voksne. De bør bli gitt økende muligheter til å medvirke etter hvert som de oppnår økt trygghet og kompetanse (Hart, 1992, s. 4). Uten å ha blitt involvert tidlig i livet, kan de miste viktige ferdigheter og ansvarsfølelse for samfunnet (Checkoway, 2011, s. 340; Hart, 1992, s. 5).

Kompetanse om demokratisk deltakelse kan ifølge Hart (1992, s. 5) kun oppnås gjennom gradvis praktisk erfaring. Det står sentralt i den frigjørende pedagogikken å støtte og ansvarliggjøre mennesker til å se på seg selv og sitt liv med et kritisk blikk (Freire, 1970/1999, s. 25). Informantene i vår studie fortalte at medvirkningsprosesser under områdesatsing kunne bidra til at barn og unge får større eierskap til eget liv.

Resultatene i studien vår viser til betydningen av at barn og unge lærer at de kan utgjøre en forskjell. De kan lære dette gjennom å for eksempel ha en reell mulighet til å påvirke beslutninger. Det fremheves av en informant at denne læringsprosessen kan bidra til å vektlegge kollektive interesser. Hart (1992, s. 7) poengterer at hvis barn skal lære å arbeide for sine rettigheter, må de delta sammen med andre barn og voksne. Larsen et al. (2014, s. 8) hevder at en forutsetning for å delta i lokalmiljøet er en opplevelse av at deltakelsen er betydningsfull og ønsket for innbyggerne. utfordringene som skal løses må være relevante (Klausen et al., 2013, s. 10-11) og de må ha en tro på at deres innsats kan utgjøre en forskjell (Larsen et al., 2014, s. 8). Det er likevel viktig å være bevisst at alle ikke kan delta på lik linje og mennesker må føle at de kan være bidragsytere, selv om deltakelsen er minimal (Larsen et al., 2014, s. 8). Selv om barn ikke nødvendigvis alltid ønsker å starte et prosjekt, skal de likevel vite at de både mestrer og har muligheten til å gjøre det (Hart, 2008, s. 24).

5.1.3 Medvirkningstrøtthet

Resultatene i studien vår viser at de kommunalt ansatte erfarer at gjentatt deltakelse fra barn og unge i medvirkningsprosesser uten noe form for resultater, kan skape medvirkningstrøtthet. Hagen et al. (2023, s. 21) hevder at medvirkningstrøtthet er et misforstått begrep. De som inviteres til å medvirke viser ikke trøtthetstegn, men heller frustrasjon og forvirring av å ikke se poenget med å engasjere seg. En utfordring med å involvere barn og unge i medvirkningsprosesser kan være dersom de mangler tro på at de kan bidra til å skape endringer i sitt lokalmiljø (Checkoway, 2011, s. 342). Dialogen må ikke preges av håpløshet uten forventninger om at det kommer resultater av egen innsats (Freire, 1970/1999, s. 76). Dersom

deltakere i medvirkningsprosesser ikke forventer at innspillene deres skal føre til noe, kan det bidra til passivitet (Lund, 2014, s. 70).

Informantene våre forteller at dersom barn og unges medvirkning oppleves som meningsløs, kan det svekke deres motivasjon til videre demokratisk deltakelse. Som følge av et større fokus på medvirkning fra barn og unge under en områdesatsing, er de mer utsatt for å ha blitt, og blir spurt mer om å medvirke enn andre barn og unge. Dette kan bidra til å skape medvirkningstrøtthet. Å bli involvert i en prosess er ikke det samme som å bli gitt en stemme (Cornwall, 2008, s. 278). Informantene i studien vår forteller at det er viktig at barn og unge ser resultater til det de har medvirket til. Samtidig påpeker Klausen et al. (2013, s. 12) at det viktigste er opplevelsen av å bli hørt, ikke å få gjennomslag. Derimot beskriver informantene i vår studie at synlige resultater er viktig for at barn og unge skal oppleve at de blir hørt. Det kan bygge tillit til kommunen hvis de kan vise til synlige resultater innen kort tid (Lund, 2014, s. 68). I områderettede innsatser i Norge har det vært sentralt å fremlegge raske synlige resultater (Ruud et al., 2020, s. 21). Dette kan eksempelvis være utendørsbelysning eller oppgradering av lekeplasser og utearealer.

Informantene i studien vår forteller at å fremlegge synlige resultater kan være utfordrende som følge av kommunens lange tidsplaner. Det kan medføre at barna har blitt voksne når løsningen er på plass. Klausen et al. (2013, s. 12) viser til at innbyggere erfarer at beslutningsprosesser i kommunen er langvarige. Barns medvirkning handler om at de skal ta del i beslutninger som påvirker deres liv (Hart, 1992, s. 5). Analysen vår viser at dersom resultatene ikke foreligger før barna er eldre, vil det ikke lenger være relevant for dem. Dette skiller seg fra voksne, som har et lengre tidsperspektiv enn barn. En utfordring med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning kan være at de utvikler seg raskere enn det tar å gjennomføre byråkratiske prosesser. Likevel fremhever informantene viktigheten av at barn og unge inkluderes i prosessene.

Analysen vår viser at det er viktig at barn og unge involveres tidlig nok *i* og *gjennom* hele medvirkningsprosessen. Lorenzen et al. (2020, s. 14-15) hevder at barn og unges medvirkning i

byutvikling bør gjennomsyre prosessen. Ofte involveres innbyggere når viktige beslutninger er tatt. Dermed blir muligheten for reell påvirkning begrenset (Grander et al., 2022, s. 250; Klausen et al., 2013, s. 12). Informantene i vår studie forteller at dersom barn og unge skal ha en reell påvirkningsmulighet på løsningen, må de involveres tidlig nok. Likevel forteller noen informanter at barn og unge tradisjonelt har blitt involvert for sent, og mulige konsekvenser kan være skuffelse eller fornærmelse. Harts (1992, s. 11-14) øverste del av stigen viser til ulike grader av medvirkning der barn får reelle muligheter til å påvirke løsningen. Gjennom å involvere barn og unge tidlig nok i og gjennom hele prosessen, muliggjør det at de kan operere på høyere stigetrinn. Slik en informant i studien vår påpeker, blir ikke barn inkludert i beslutningsprosesser dersom de kun får bestemme fargen på en forhåndsbestemt benk. Et slikt tilfelle vil heller befinne seg på nedre del av stigemodellen til Hart (1992, s. 9-10).

Analysen vår viser at medvirkningen må ha et formål. Det må være en god plan for gjennomføringen og hvordan innspillene skal videreføres. Uten tydelige mål, kan det bli dårlige og for mange medvirkningsprosesser. Slik kan barn og unge bli demotiverte og miste tilliten til kommunen. Ruud et al. (2020, s. 83) påpeker også at det er viktig at medvirkning ikke gjennomføres kun for å gjøre det. Andersen og Lorenzen (2021, s. 239) påpeker at dersom barn og unge utvikler medvirkningstrøtthet, kan det føre til at de ikke ønsker å delta i fremtidige medvirkningsprosesser som de inviteres inn i. Dersom barn og unge ikke ser poenget med å delta, kan det føre til selveksklusjon i fremtidige medvirkningsprosesser (Cornwall, 2008, s. 279). Når barn og unge mangler en tro på at de kan bidra til å skape endringer i sitt nærmiljø, kan det være utfordrende å få til gode medvirkningsprosesser (Checkoway, 2011, s. 342).

5.1.4 Barn i levekårsutsatte områder

Flere av informantene i studien vår forteller at dårlige levekår virker inn på medvirkningsarbeid med barn og unge. En informant fremhevet at unge i bydelene med områdesatsing er mindre engasjert i fora hvor de får uttrykke meningene sine. Barn som vokser opp i lavinntekt deltar mindre i fritidsaktiviteter enn barn som har foreldre med høy utdanning og inntekt (Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 66). Fritidsaktiviteter er viktige arenaer for barn og unge og

bidrar til læring og utvikling. Dette kan også bidra til å forberede barn til å delta på andre arenaer videre i livet. I politiske valg og andre beslutningsprosesser deltar mennesker med lavinntekt mindre enn andre (Bergh 2013, Folkestad mfl 2015, i Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 97). Samfunnet vil dermed miste verdifull innsikt og ressurser fra innbyggere som følge av at enkelte grupper deltar mindre som kan skape et demokratisk underskudd (Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 97).

Resultatene i studien vår viser at områdesatsingen kan være en viktig arena for å bygge demokratisk kompetanse hos barn og unge. Samtidig kan det stilles spørsmål om hvorvidt områdesatsingen skal være ansvarlig for å ruste dem med den demokratiske kompetansen de behøver for videre samfunnsdeltakelse. Checkoway (2011, s. 343) påpeker at det kan være flere som har ansvar for å “forberede” innbyggere for demokratiet, for eksempel familien, skolen, lokalsamfunnet, myndighetene, eller en kombinasjon. Å lære barn opp i demokrati er et samfunnsansvar som forandrer seg over tid (Checkoway, 2011, s. 343). Det kan stilles spørsmål ved hvilken kompetanse demokratiet krever av innbyggere og hvilken pedagogikk som gir barna dette (Checkoway, 2011, s. 343). Et samfunnsarbeidsperspektiv kan bidra til kritisk refleksjon rundt hvor mye den individuelle demokratiske kompetansen til barn og unge skal vektlegges. I en individorientert empowerment-tilnærming vil fokuset være at den enkelte styrkes (Askheim, 2012, s. 16-17). Motmaktstilnærmingen vil derimot rette fokuset mot strukturelle forhold.

Freire (1970/1999, s. 57) påpeker at mennesker som har levd under undertrykkende forhold ikke må integreres i en undertrykkende struktur. Arbeidet må heller endre på denne strukturen. Istedenfor å fokusere på å gi “den rette” demokratiske kompetansen, bør søkelyset rettes mot undertrykkende forhold for barn og unge - å vokse opp i levekårsutsatte områder med opphopning av lav utdanning, høy arbeidsledighet, fattigdom og dårlige boforhold. Den kritiske bevisstheten minner om å se årsakene til problemene og handling for endring i sammenheng (Minkler & Wallerstein, 2012, s. 45). Noen informanter i studien vår reflekterer rundt at barn og unges engasjement for sitt nærmiljø ofte undervurderes. Det er viktig å ha et ressursfokus i arbeidet med barn og unge. Selv om unge mennesker i lavinntektsgrupper deltar mindre aktivt i formell politikk enn de fra høyere inntektsgrupper, organiserer de seg rundt saker som er viktig

for dem (Checkoway, 2011, s. 343). De stemmer nødvendigvis ikke i like stor grad som andre grupper, men de iverksetter tiltak mot for eksempel utrygge skoler og farlige nabolag.

5.2 Barn og voksne i et gjensidig avhengighetsforhold

5.2.1 God informasjon, kommunikasjon og forventninger

Informantene i studien vår beskriver at god informasjon er viktig for at barn og unge skal kunne medvirke. Resultatene viser at uansett hvordan medvirkningsprosessene skal foregå, må kommunen være tydelig på hva det er mulig å medvirke til. For at barn og unge skal få muligheten til reell medvirkning, må de forstå hensikten med prosjektet (Hart, 1992, s. 11-12). Hagen og Andersen (2021, s. 30) hevder at barn og unge sjeldent får informasjon om hva som skjer med innspillene deres i en medvirkningsprosess. God informasjon er en forutsetning for at et prosjekt skal bevege seg fra “ikke-deltakende” til ulike former for medvirkning på stigen til Hart (1992, s. 8-14). Samtidig kan ikke informasjon alene anses som en form for medvirkning. Informasjon kan bli gitt i form av slik Freire (1970/1999, s. 54-55) beskriver “bankundervisning”. Barn og unge vil da kun motta informasjon fra kommunen om hva som skal skje, uten å bli gitt forutsetninger eller muligheter for å kunne påvirke beslutninger.

Noen informanter i vår studie forteller at kommunen har forbedringspotensiale i henhold til kommunikasjon og informasjonsutveksling i medvirkningsprosesser. Cornwall (2008, s. 281) påpeker betydningen av å klargjøre hva det skal inviteres til å delta i, hensikten og hvem som inviteres. Informantene våre reflekterer rundt viktigheten av tydelig kommunikasjon gjennom prosessene. De som fasiliterer en medvirkningsprosess kan tilrettelegge for at barn og unge kan si sin mening, men har nødvendigvis ikke makt til å kontrollere hva som blir det endelige utfallet (Cornwall, 2008, s. 278). Dette er uavhengig av hvor velmenende intensjonene som ligger bak. I områdesatsinger er det flere hensyn som må ivaretas og informantene erfarer at det er viktig å ikke love noe, fordi det kan være usikkerhet knyttet til resultatet. Hvis det for eksempel er et ønske om å rehabilitere en gangvei som ikke eies av kommunen, kan det påvirke kommunens handlingsrom.

De kommunalt ansatte i vår studie beskriver at åpenhet og ærlighet i kommunikasjonen er sentralt for å motvirke urealistiske forventninger hos barn og unge. God informasjon og tydelig kommunikasjon er viktig for å forebygge urealistiske forventninger om hva det er mulig å medvirke til (Klausen et al., 2013, s. 10-11; Lund, 2014, s. 70). Cornwall (2008, s. 280) påpeker viktigheten av å klargjøre hvilke beslutninger det er mulig å delta i, hva som kan eller ikke kan påvirkes. Analysen vår viser at dersom kommunalt ansatte er ærlige om dette og gir en forklaring, forstår de unge dette. Dette er bedre enn å love noe, for da blir forventningene og skuffelsene store. Nordgreen et al. (2018, s. 434) beskriver hvordan en medvirkningsprosess hadde visse begrensninger fordi stedet som var forhåndsbestemt hadde fysiske begrensninger. Dette påvirket medvirkningsprosessen slik at det ikke var mulig å medvirke til løsninger som lå utenfor de satte rammene. Analysen vår viser at det kan være nyttig å visualisere begrensningene for barn og unge for å skape en felles forståelse for muligheter og begrensninger.

5.2.2 Tillit og relasjonsbygging

Resultatene i vår studie viser at tillit og relasjonsbygging er viktig i medvirkningsarbeid med barn og unge under områdesatsinger. Tillit er en avgjørende faktor i medvirkningsprosesser i områderettet innsats (Lund, 2014, s. 68; Ruud et al., 2020, s. 83). Det kan innebære at innbyggerne i området opplever å bli møtt med respekt av kommunen og at innspillene følges opp (Lund, 2014, s. 68). Et sosialt bærekraftig samfunn forutsetter blant annet at innbyggere har tillit til medmennesker og samfunnet (Folkehelseinstituttet, 2020). En informant i vår studie beskriver at det er viktig å skape en trygghet slik at barn og unge tør å si sin mening. Cornwall (2008, s. 278) påpeker at det er viktig for mennesker å oppleve at de kan uttrykke seg uten å være redd for at de ikke blir hørt eller tatt på alvor. Resultatene i studien vår viser at kommunen må benytte arenaer og kanaler hvor barn og unge allerede oppholder seg. Klausen et al. (2013, s. 11) hevder at de arenaene som kommunen benytter for medvirkningsprosesser ofte er fremmedgjørende. For at mennesker skal kunne delta, er de avhengige av at de ikke er undertrykte, utrygge og passiviserte (Nordland i Freire, 1970/1999, s. 13).

Analysen vår viser at voksne må være gode på relasjonsbygging slik at de unge skal få tillit til prosessen og oppleve at de blir tatt på alvor. Tillit fremmes av informantene som viktig for å rekruttere barn og unge til å delta i medvirkningsprosesser. Dialog preget av kjærlighet, ydmykhet og troen på mennesker fører ifølge Freire (1970/1999, s. 75) til gjensidig tillit mellom partene. Tillit kan ikke oppstå uten at ord henger sammen med handling. Det å si noe og gjøre noe annet kan svekke tillit. Noen informanter i studien vår forteller at ettersom barna blir eldre, kan tidligere relasjoner gi innpass til nye arenaer som for eksempel ungdomsskoler. Dersom barn og unge får tillit til områdesatsingen, kan de videreformidle det til andre barn og unge.

5.2.3 Barn og voksne sammen

I studien vår kommer det frem refleksjoner om at barn og unge ofte undervurderes av voksne. I lys av samfunnsarbeid og en empowerment-tilnærming er det viktig å stille spørsmål ved voksnes oppfatninger av barn og unge. Den kritiske pedagogikken minner om viktigheten av å stille spørsmål om hverdagslivets selvfølgheter (Ledwith, 2016, s. 7). Dette kan åpne for å se barn og unge sin medvirkning i et nytt lys og kan bidra til at voksne tilrettelegger for reell medvirkning. Dette er til fordel for tokenistiske, tilsørte eller symbolske former for deltakelse (Ågotnes et al., 2022b, s. 117). Dette kan være del av en bredere form for demokratisk prosess, som står sentralt i samfunnsarbeid (Ledwith, 2016, s. 14). Samfunnsarbeidere bør arbeide for å sikre at stemmene til de berørte gruppene blir hørt (Larsen et al., 2014, s. 8). En informant i studien vår viser til at det er ungdommen som er morgendagens samfunn og det er derfor viktig at de inkluderes. Jørgensen (2020, s. 42) viser til at det er viktig at kommuner satser på de unge og inkluderer dem, ikke bare omtaler dem som “fremtiden”.

De kommunalt ansatte i vår studie beskriver at voksne ofte kan overvurdere egne synspunkter i møte med barn og unge. “Adultism” handler om at voksne vurderes som overlegen barn og unge, og handler på vegne av dem (Checkoway, 2011, s. 342). Informantene i studien vår erfarer at det har blitt utformet mange tiltak tiltenkt barn, med et voksent perspektiv. Det vises til eksempler om tiltak som ikke benyttes når det står ferdig, eksempelvis en lekeplass som ikke brukes. Hart (1992, s. 9) hevder at barn og unge er den gruppen som samfunnet lytter minst til

og deres kompetanse undervurderes av voksne. Dette kan ses i lys av Freire (1970/1999, s. 54-55) sine beskrivelser av “bankundervisning” der voksne forteller barn om verden, og barna mottar og oppbevarer informasjonen. Voksne kan bruke bankundervisning bevisst eller ubevisst (Freire, 1970/1999, s. 58). Voksnes manipulering av barn kan være et resultat av manglende bevissthet om barns evner (Hart, 1992, s. 9). Manipulering kan forekomme når voksne tilsynelatende legger opp til en medvirkningsprosess med barn og unge, men egentlig har bestemt hva utfallet blir (Hutchinson, 2022, s. 20). I noen tilfeller trekkes unge inn i beslutningsprosesser for å legitimere beslutninger som allerede er tatt (Jørgensen, 2020, s. 43).

Resultatene i studien vår viser at områdesatsingene skal skape gode oppvekstmiljø for barn og unge, og da må deres synspunkter inkluderes. Områdesatsingen må være forankret hos de som bor i området, løsningen ligger ikke hos de kommunalt ansatte. Voksne må inkludere barns meninger dersom det er de det planlegges for (Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 45). Andersen og Lorenzen (2021, s. 226) skiller mellom et “barneperspektiv” og “barnets perspektiv”. Barneperspektivet innebærer at voksne har en tanke om hva barn ønsker eller har behov for, men barnets perspektiv handler om at voksne gir barn og unge en mulighet til å få en reell påvirkning på det som planlegges. Flere prosjekter har mislykkes fordi de som utarbeider dem gjør det på grunnlag av eget syn på virkeligheten, uten å ta hensyn til de menneskene som de er ment for (Freire, 1970/1999, s. 78). Ydmykhet innebærer å ikke overvurdere seg selv og egen kunnskap, men heller erkjenne at alle mennesker er likeverdige (Freire, 1970/1999, s. 75).

Samtidig som barn og unges medvirkning ikke må undervurderes, kan det være utfordrende at barn skal drifte et prosjekt alene uten noen form for voksen involvering (Wong et al., 2010, s. 103). Å tillegge barn og unge ansvaret, kan gi de en uforholdsmessig byrde til å fylle roller som de kanskje ikke er i stand til. Barn har manglende erfaring og tilgang på samme ressurser som voksne (Wong et al., 2010, s. 103). Barns involvering kan også begrenses av manglende kunnskap om hvordan å gå frem med sine ideer eller manglende ressurser til å handle (Checkoway, 2011, s. 342). Heller enn full kontroll fra barn, bør det søkes å oppnå et likeverdig samarbeid mellom barn og voksne (Wong et al., 2010, s. 103). En forutsetning for en frigjørende undervisning er å oppheve motsigelsen mellom lærer og elev slik at partene forenes og blir

elever og lærere på samme tid (Freire, 1970/1999, s. 55-56). Når barn og voksne arbeider sammen, kan voksne være viktige ressurser og samarbeidspartnere, heller enn å være eksperter (Zimmerman 2000, i Wong et al., 2010, s. 105).

Adulthood kan føre til at barn og unge stiller spørsmål ved egen legitimitet eller at de "internaliserer undertrykkelsen" og begrensningene som legges på dem av voksne (Checkoway, 2011, s. 342). Dersom barn mangler tro på at de kan skape endringer, er det en utfordring å gjennomføre medvirkning. Larsen et al. (2014, s. 7) hevder at deltakelse er relatert til makt. Dersom barn og unge skal få mulighet til å medvirke, må voksne dele makten med dem (Grander et al., 2022, s. 250). Voksne er i posisjon og har makt til å gi barn og unge tilgang til å medvirke, samt makt til å velge hvem som får delta i beslutningsprosesser (Larsen et al., 2014, s. 7). I en frigjørende undervisning kan de kommunalt ansatte også innta en elevrolle i møte med barn og unge. Barn og unge kan også innta en lærerrolle og undervise kommunalt ansatte om deres syn, behov og ønsker. For at dette skal være mulig, må voksne være bevisste på sin posisjon. Gjennom å innta en elevrolle, kan den voksne legge vekk et syn der voksne lærer barna om verden (Freire, 1970/1999, s. 55-56). Slik kan partene forenes, og være elever og lærere på samme tid.

Resultatene våre viser at de kommunalt ansatte erfarer at voksne ikke kan forvente at barn og unge skal være opptatt av det samme som dem. Fokuset i samarbeidet bør rettes mot hvordan både barn og voksnes syn kan fremtre gjennom dialog, heller enn å tvinge eget syn over på andre (Freire, 1970/1999, s. 78). Informantene våre erfarer at barn og unges medvirkning er viktig fordi de har andre erfaringer, behov og synsvinkler enn voksne. Barn og unge er eksperter på å være barn og unge (Checkoway, 2011, s. 341; Jørgensen, 2020, s. 45). Resultatene våre viser at barn og unges medvirkning gjør tiltakene mer treffsikre og det er mye som ikke hadde blitt til uten dem. Dette kan ses i lys av Hanssen (2018, s. 282) som beskriver at barn og unge kan bidra inn i medvirkningsprosesser med kunnskap som voksne ikke har. Dette er fordi de har en annen livsverden og forståelse, samt bruker lokalmiljøet annerledes. Barn og unge er under utvikling og har andre behov enn voksne (Wong et al., 2010, s. 105). Reell medvirkning fra barn

og unge fører til at resultatene er tilpasset innbyggerne og sikrer at tiltakene er ønsket og treffer faktiske behov (Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 45).

Analysen vår viser at to informanter erfarer at fagkunnskap og erfaringer ikke skal undervurderes. Barn og unge er avhengige av voksne for å kunne gjennomføre ulike oppgaver, for eksempel ved voksen tilstedeværelse, tilsyn, sosial støtte og veiledning (Wong et al., 2010, s. 103). Voksne kan tilrettelegge for dialog og kritisk bevissthet sammen med barn og unge. Gjennom denne prosessen, kan barn og unge både bli myndiggjort og oppnå utviklingsmessige fordeler (Wong et al., 2010, s. 105). Barn og unge må involveres slik at de kan utvikle ferdigheter og ansvarsfølelse for samfunnet (Hart, 1992, s. 5). Samtidig er det et poeng at barn og unge ikke skal bære byrden av å myndiggjøre seg selv og deres samfunn, dette er et ansvar som voksne bør ta del i (Wong et al., 2010, s. 105). Stigemodellen blir problematisk dersom det antas at de øverste trinnene er overlegne de lavere. Fokuset bør rettes mot hvordan barn og unge *får lov til og støttes til* å være initiativtakere for prosjekter og ta beslutninger sammen med andre (Hart, 2008, s. 23-24). Hart (2008, s. 24) beskriver at den øverste graden av involvering er når barn eller voksne anerkjenner verdien av å invitere med andre, ikke når barn styrer prosjekter uten vokseninvolvering.

5.2.4 Medvirkning må tilpasses

Resultatene i studien vår viser at informantene i liten grad har erfaring med å tilrettelegge for medvirkning for barn under 4. klasse. Analysen viser at barn kan anses å være en glemt gruppe, der voksne ikke har samme forventninger om at innspill skal følges opp. Barnekonvensjonen artikkel 12 påpeker at barns rett til å si sin mening om forhold som påvirker barnet, henger sammen med barnets alder og modenhet (De forente nasjoner, 2003, art. 12). Barns evne til å delta henger sammen med deres utvikling (Hart, 1992, s. 11). Det er for eksempel forskjell på hva et barnehagebarn er i stand til sammenlignet med en ungdom. Samtidig har kommunen etter Plan- og bygningsloven (2008, §5-1, 2. ledd) ansvar for at barn og unge aktivt kan medvirke i planprosesser. Dette vil innebære at alle barn, uansett alder, har rett til å medvirke.

Barn og unges oppvekstvilkår påvirkes av nesten all planlegging, både på kort og lang sikt (Barne- og familiedepartementet, 2020, s. 45).

Analysen vår viser at de kommunalt ansatte erfarer at medvirkningsprosesser må tilpasses etter alder. Eldre barn og ungdom kan for eksempel involveres i medvirkningsarbeid i områdesatsingen gjennom sommer- eller deltidsjobber. Flere av informantene trekker frem positive erfaringer om å tilby jobber for å rekruttere ungdommer til medvirkningsprosesser i områdesatsingen. Det er ikke slik at barn alltid skal operere på de øverste trinnene på stigen, men dersom de velger å delta må aktivitetene tilpasses slik at høyest mulig grad av medvirkning kan oppnås (Hart, 1992, s. 11). Mange av informantene forteller om mer erfaring fra medvirkningsprosesser med ungdom. Det ble reflektert rundt at det var enklere å arbeide med de eldste på ungdomsskolen, som følge av mer modenhet, flere refleksjoner og større forståelse av det voksne språket. Små barn har på sin side kortere konsentrasjonsvindu og deres medvirkning krever mer voksent nærvær.

Resultatene i studien vår viser at språkbruk må tilpasses i medvirkningsprosesser med barn og unge. Dersom voksne benytter et ukjent vokabular, kan ungdom oppleve avmakt. Kommunalt ansatte har ikke bare makt til å definere hva barn og unge kan medvirke til, men også hvordan og når det snakkes om en prosess (Andersen & Lorenzen, 2021, s. 241). Kommunen har videre definisjonsmakt når det gjelder problemformulering og hva som anses som gode løsninger (Lund, 2014, s. 59). Det kommer frem i studien vår at kommunalt ansatte ikke kan forvente at ungdom tar ordet i et rom hvor det hovedsakelig er voksne. Videre erfarer noen av informantene at kommunalt ansatte har en tendens til å bruke et byråkratisk språk. Å bruke et språk som ikke sammenfaller med den konkrete livssituasjonen til målgruppen, kan bli en fremmedgjørende retorikk (Freire, 1970/1999, s. 81). Bruk av ukjente ord og fagbegreper kan ekskludere de som ikke er en del av det spesifikke fagfeltet (Andersen et al., 2022, s. 36).

5.2.5 *Bare positivt?*

Samtidig som både litteratur, forskning og funnene i vår studie viser at medvirkning fra barn og unge fremmes som viktig og positivt, kan det stilles spørsmål ved hvorvidt medvirkning alltid er bra. Resultatene våre viser at noen av informantene erfarer at det ikke alltid er hensiktsmessig med medvirkning. Forskning på medvirkning viser ofte til en felles ide om at det er viktig og positivt med medvirkning (Hagen & Andersen, 2021, s. 23). Andersen og Skrede (2021, s. 15) viser til at medvirkningens positive følger og demokratiske sider blir ofte tatt for gitt.

Deltakende initiativ baseres gjerne på en tanke om at alle har et ønske om å delta, hvis de hadde hatt muligheten (Cornwall, 2008, s. 279). Det aktive valget om å ikke delta er lite anerkjent. Dette er ikke noe som kommer frem i resultatene, men poenget er likevel interessant i denne kontekst fordi medvirkning fremmes av informantene våre som viktig, også i områdesatsing.

Det kan diskuteres hvorfor barn og unge skulle ønske å engasjere seg i en medvirkningsprosess i en områdesatsing. Områdesatsinger iverksettes av kommune og stat, og det bør stilles spørsmål ved hvorvidt bruken av barn og unges medvirkning er noe som er ønsket av barn og unge selv eller kommunen. Hagen og Andersen (2021, s. 30) påpeker at ikke alle nødvendigvis ønsker å medvirke, som også må aksepteres. Barn og unge er en mangfoldig gruppe med forskjellige interesser og "... ungdom er ikke bare sin alder, selv om de ofte blir redusert til det" (Hagen & Andersen, 2021, s. 21). Likevel betyr ikke det at alle barn og unge har samme oppfatninger og meninger. Samtidig vil det i praksis være umulig å involvere alle barn og unge i en medvirkningsprosess, som følge av et logistikkproblem (Cornwall, 2008, s. 280). I diskusjon av barn og unges medvirkning, er det sentralt å sette spørsmålstegn ved hvem som deltar og hvem skal dette gagne (Cornwall, 2008, s. 269).

5.3 Områdesatsing - muligheter og begrensninger

5.3.1 *Utprøvende modell*

Informantene i vår studie skildrer positive erfaringer med områdesatsing som arbeidsmodell. Alle informantene fremhever at områdesatsingen skiller seg fra den ordinære driften i kommunen. Områdesatsinger skal være innovative og teste ut nye arbeidsmetoder. Der mange av informantene i studien vår mener at det ellers i kommunen er lite rom for reell medvirkning, gir områdesatsingen et større mulighetsrom. Meld. St.18 ((2016-2017), s. 101) viser til at erfaringer fra områdesatsinger kan bidra til å videreutvikle og bringe ny kunnskap inn i den ordinære kommunale driften og statlig politikk i Norge. Slik kan områdesatsinger ha overføringsverdi til andre arbeidsområder i kommuner. En viktig begrunnelse for å gjennomføre områdesatsinger er å utvikle nye måter å arbeide på, samt bedre samspill mellom sektorer (NOU 2020: 16, s. 223).

Samtidig som informantene i studien vår erfarer arbeidet i områdesatsingene friere enn i kommunen ellers, påvirkes arbeidet av rammer i den ordinære kommunale driften. Vår analyse viser at involvering og samarbeid med den ordinære kommunale driften er sentralt i områdesatsinger. Flere faktorer kan begrense mulighetene for å møte innbyggernes behov i sosial planlegging, for eksempel byråkratiske regler, press ovenfra eller manglende ressurser (Twelvetrees, 2017, s. 152). Økland et al. (2022, s. 280) beskriver at en områdesatsing involverer og utfordrer hele kommuneapparatet.

Resultatene i studien vår viser at planavdelingen er en sentral samarbeidspartner for områdesatsinger. Det kan være utfordrende å organisere medvirkning fra barn og unge fordi de er på skolen når ansatte i planavdelingen er på jobb. Larsen et al. (2014, s. 8) viser til at en utfordring med medvirkning kan være at møter holdes på et tidspunkt der deltakerne må prioritere andre forpliktelser. Fordi barn går på skolen, har de ikke mulighet til å delta på andre medvirkningsarenaer på dagtid. Analysen vår viser at områdesatsingen derfor må ha godt samarbeid med skolene for å få til medvirkning. Det er også viktig med andre samarbeidspartnere som allerede er i kontakt med barn og unge på arenaer hvor de oppholder

seg, eksempelvis på fritidsklubber. Dette kan gjøre det mer komfortabelt for barn og unge å delta i en medvirkningsprosess, som følge av at det er en kjent arena (Larsen et al., 2014, s. 8).

5.3.2 Ressurser og bærekraft

Analysen vår viser at informantene erfarer at reell medvirkning er både tid- og ressurskrevende. Ofte er mangel på tid og penger noe som resulterer i ikke-demokratiske løsninger (Larsen et al., 2014, s. 8). Samtidig viser resultatene våre at områdesatsingen gir større muligheter som følge av økt ressurstildeling. Medvirkningsprosesser gjennomføres ofte innenfor et begrenset tidsperspektiv og har et definert slutt punkt (Lund, 2014, s. 58). Analysen vår viser at det å gjennomføre medvirkning ofte tar lengre tid enn planlagt. Medvirkning kan være ressurskrevende (Klausen et al., 2013, s. 10; Ruud et al., 2020, s. 83). Å ha nok tid er viktig for å kunne lykkes i et prosjekt sammen med innbyggere (Twelvetrees, 2017, s. 153-154). For å oppnå ønskede resultater må også innbyggere være involvert, samtidig som profesjonelle ansatte tilrettelegger for prosessen.

Flere av informantene i studien vår trekker frem at områdesatsingen ikke varer evig. Områdesatsinger er tidsavgrensede (NOU 2020: 16, s. 224). Resultatene våre viser at det er viktig at kommunen tenker bærekraft og varige endringer. Selv om for eksempel en områdesatsing i Norge er tiltenkt å vare i 10 år, mener en informant at det kan fort bli for lite tid fordi det er tidkrevende prosesser i kommunen. Samtidig møter de ledere og politikere som ønsker "kjappe resultater". Tidsperspektivet kan begrense hva områdesatsingen kan få til. Flere informanter i vår studie forteller at det er viktig å koble på nærmiljøet som kan videreføre påbegynte prosjekter og tiltak. Dette kan føre til økt sannsynlighet for varige endringer i områdene. Økland et al. (2022, s. 280) hevder at det er grunnleggende i områdesatsingen å samarbeide med innbyggere for å skape vedvarende og bærekraftig utvikling. Bærekraft kan ses som et viktig mål i områdesatsinger, både ved å styrke lokalmiljøer og sett i lys av FNs bærekraftsmål (Økland et al., 2022, s. 298). Arbeidet i områdesatsingene skal kunne bidra til varige og mer effektive tjenester (NOU 2020: 16, s. 228).

5.3.3 *Det rette verktøyet?*

Informantene i studien vår trekker frem at de arbeider i levekårsutsatte områder. Dette innebærer blant annet dårlige boforhold, høy arbeidsledighet og fattigdom. Barns utvikling og sosiale mobilitet kan bli påvirket negativt dersom de bor i områder med opphopning av levekårsutfordringer (NOU 2020: 16, s. 224). Opphopning av levekårsutfordringer har vært et vesentlig utgangspunkt for områdesatsinger i Norge (NOU 2020: 16, s. 223). Det kan likevel anses at forbedring av områdekvaliteter tillegges for mye verdi i områdesatsinger, selv om hovedbegrunnelsen for gjennomføring av områdesatsinger er levekårsutfordringer (NOU 2020: 16, s. 226). Bruk av områdesatsinger i levekårsutsatte områder kan også gi et feil inntrykk av årsakene til de lokale utfordringene. Dette kan være problematisk fordi det gis et bilde av at utfordringene kommer av interne forhold i de levekårsutsatte områdene, heller enn et utfall av segregering og økonomiske forskjeller i samfunnet (SOU 2005: 29, i NOU 2020: 16, s. 225).

Strukturelle problemer knyttet til fattigdom, segregasjon og boligmarked kan være årsak til lokale utfordringer i et levekårsutsatt område (Lund, 2014, s. 35). Løsningen bør være rettet mot generelle politiske tiltak heller enn bruk av områderettede innsatser (Lund, 2014, s. 35; Ruud et al., 2020, s. 21). Områderettede innsatser er i flere europeiske land brukt for å motvirke segregering (Grander et al., 2022, s. 252; Lund, 2014, s. 36). Likevel kan det hevdes at områderettede satsinger ikke er gode strategier for å løse strukturelle problemer på et overordnet nivå (Lund, 2014, s. 36, Ruud et al., 2020, s. 21). En områderettet innsats mangler de rette verktøyene for å kunne løse slike utfordringer, som for eksempel segregasjon (Grander et al., 2022, s. 252).

Områderettede innsatser kan være top-down, bottom-up eller en kombinasjon (Grander et al., 2022, s. 245). Områdebaserte satsinger baserer seg ikke på innbyggerinitiativ, men stat og kommune vurderer hvorvidt det er behov for ekstraordinær innsats i et byområde (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Samtidig vektlegges innbyggernes medvirkning (Ruud et al., 2020, s. 12). I områdesatsinger er involvering av og medvirkning fra innbyggerne viktige prinsipper, men dette kan sende feil signaler (SOU 2005: 29, i NOU 2020: 16, s. 226). Det kan være problematisk fordi innbyggerne stilles til ansvar for utfordringer de ikke har forutsetninger

for å løse. Uten en kritisk tilnærming til empowerment, overses strukturene som skaper ulikhet (Ledwith, 2011, s. 13). Slik kan begrepet forbindes med et personlig ansvar for å løfte seg selv ut av fattigdom. Innbyggere i et lokalområde kan ikke stilles til ansvar for å løse strukturelle problemer som fattigdom og boligpolitikk. En forventning om aktiv medvirkning fra innbyggere i området, kan sende signaler om at de skal kunne løse slike overordnede problemstillinger.

Gjennom analysen vår kommer det fram at informantene var positive til områdesatsing som arbeidsmetode og konsept. På et samfunnsnivå kan det anses å være en kontrast at områdesatsing fremmes som et politisk virkemiddel ved å skape gode og inkluderende nærmiljøer i leverkårsutsatte områder (Meld. St.18 (2016-2017), s. 101), samtidig som det foreligger begrenset vitenskapelig kunnskap på feltet (Andersen & Brattbakk, 2020, s. 130). Det er også knyttet stor usikkerhet til effekten av områderettede innsatser (Ruud et al., 2020, s. 21). I 2018 etterlyste daværende kunnskaps- og integreringsminister mer kunnskap om politikk rettet mot levekårsutsatte byområder og for områdesatsinger (Lohne, 2018). Andersson og Musterd (2005a) hevder at områdesatsinger kan benyttes av politikere for å synliggjøre et ønske om innsats i levekårsutsatte områder, uten at det tas tak i de underliggende utfordringene på et strukturelt nivå (i NOU 2020: 16, s. 225-226).

6 Metodiske overveielser

I planlegging og gjennomføring av denne studien har vi reflektert over metodiske overveielser. En styrke ved studien kan være at vi ikke har gått nærmere inn på spesifikke tiltak og prosjekter innenfor områdesatsingene. Ettersom vi har forsøkt å formidle generelle felles erfaringer på tvers av kommunegrenser, kan kunnskapen som kommer frem i studien bidra inn i målet områdesatsinger har om overføringsverdi. Målet om overføringsverdi innebærer at arbeidet og erfaringene fra en områdesatsing skal kunne overføres til andre kommuner og statlige etater (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023). Samtidig kan det være en svakhet fordi vi kan ha oversett relevante erfaringer tilknyttet spesifikke prosjekter eller tiltak innenfor områdesatsinger. Dette kunne være interessante erfaringer å analysere og formidle.

En svakhet ved studien vår er at vi har intervjuet voksne om barn og unge. Lorenzen et al. (2020, s. 14, 20) tydeliggjør et behov for mer forskning om barn og unges medvirkning, hvor de selv inkluderes i forskningen. Dersom vi hadde intervjuet barn og unge i byområder med områdesatsing om deres erfaringer og hva de tenker er viktig i medvirkning, kunne vi fått andre svar. Med vårt utvalg, inkluderes ikke barn og unges egne perspektiv. For å berike studien, kunne det vært interessant å gjennomføre observasjonsstudier for å oppnå en dypere innsikt og forståelse rundt medvirkningsprosesser i praksis. Det er også rimelig å anta at dersom vi hadde intervjuet andre voksenpersoner som er enda tettere på de unge som foreldre, lærere, eller trenere i lokalmiljøet, ville de vært opptatt av andre momenter enn de som arbeider i områdesatsingen. Studien vår begrenser seg til kommunalt ansatte i områdesatsingene sine erfaringer. Samtidig er det de kommunalt ansatte vi har intervjuet, som i stor grad tilrettelegger for barn og unges medvirkning i områdesatsingene.

Som følge av at vi er uerfarne forskere, kan vi ha oversett sentrale tema. I etterkant av analysen og utarbeiding av studiens resultatdel, ser vi at det er flere tema som det kunne vært interessant å undersøke. Det kunne ha vært interessant å studere blant annet hva informantene legger i at barn og unge bidrar til bedre løsninger og hvordan de gjør dette, barn i levekårsutsatte områder sammenlignet med andre barn, flere refleksjoner rundt aldersperspektivet, maktforholdet som eksisterer mellom voksne og barn, samt hvordan

informantene erfarer at kunnskapen om barn og unges medvirkning fra områdesatsingene kan videreføres inn i ordinær kommunal drift.

7 Avslutning

I denne studien valgte vi følgende problemstilling: *Hvordan erfarer kommunalt ansatte å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge?* For å belyse den ytterligere, ble det utformet tre forskningsspørsmål. Vi har benyttet oss av et kvalitativt studiedesign med individuelle dybdeintervju som metode, der vi har intervjuet ti ansatte fra fem ulike norske kommuner. Det har vært et mål å løfte problemstillingen til et nasjonalt nivå for å finne felles erfaringer blant kommunalt ansatte som koordinerer og tilrettelegger for barn og unges medvirkning i områdesatsinger i Norge. Erfaringer fra områdesatsinger kan gi nyttig kunnskap for flere kommuner og statlige etater (Kommunal- og distriktsdepartementet, 2023).

Medvirkning er et sentralt tema i samfunnsarbeid og i områdesatsinger i Norge. Barns og unges rett til medvirkning er forankret i internasjonalt og nasjonalt lovverk, i et bærekraftperspektiv, i demokratibegrunnelser, stedsutviklingsbegrunnelser og sosialpolitiske begrunnelser. Barn og unge blir påvirket av hvor de vokser opp og de er en av hovedmålgruppene til områdesatsinger i Norge (Brattbakk & Andersen, 2017, s. 3, 57). Resultatene fra studien vår har blitt drøftet i lys av relevante teoretiske perspektiver og sett i lys av foreliggende kunnskap på feltet. Forskningsspørsmålene dannet grunnlag for studiens diskusjon.

Første forskningsspørsmål i denne studien er: *Hvordan beskriver kommunalt ansatte barn og unges medvirkning?* Funnene viser at de kommunalt ansatte erfarer at medvirkningsbegrepet ofte er et pynteord ellers i kommunen. Informantene mener at medvirkning er viktig i et demokratisk perspektiv og at barn og unge må få en mulighet til å påvirke dersom de skal medvirke. Samtidig er medvirkning et vidt begrep. Dersom barn og unge ikke ser synlige resultater av de de har medvirket til, kan de oppleve medvirkningstrøtthet og ikke se poenget med å engasjere seg, både nå og i fremtiden. Det er viktig at barn og unge involveres tidlig nok og gjennom hele prosessen dersom de skal få en reell mulighet til å medvirke. Medvirkningen må ha et formål og det må være en god plan på hvordan den skal gjennomføres, og hva som skal skje med innspillene. Områdesatsinger gjennomføres i levekårsutsatte områder og dette kan virke inn på medvirkningsarbeid med barn og unge. Deltakelse i medvirkningsprosesser i

områdesatsinger kan være en viktig demokratisk læringsarena for barn og unge, som kan gagne dem selv og samfunnet.

Andre forskningsspørsmål i denne studien er: *Hva fremhever kommunalt ansatte som sentrale forutsetninger når det skal tilrettelegges for barn og unges medvirkning i områdesatsing?*

Analysen vår viser at det er viktig med god informasjon og tydelig kommunikasjon når det skal tilrettelegges for at barn og unge skal medvirke. Dette for å skape realistiske forventninger til hva det er mulig å medvirke til. Videre er tillit og relasjonsbygging helt sentrale forutsetninger for barn og unges medvirkning. Barn og unge må ha tillit til kommunen og føle at deres meninger blir tatt på alvor. Trygghet skaper gode rammer for at barn og unge tør å si sin mening. Det er viktig at kommunalt ansatte er bevisst språkbruk i møte med barn og unge for å ikke skape avmaktsfølelse. Resultatene viser at voksne ikke må undervurdere barns synspunkter. Dersom barn og unge ikke involveres, blir ikke tiltakene treffsikre. Løsningen ligger ikke hos de kommunalt ansatte, men hos barn og unge i området.

Barn og unge bruker lokalmiljøet annerledes enn voksne og har andre synspunkter som er viktige å inkludere. Samtidig er barn avhengig av at voksne tilrettelegger og støtter dem i prosessen. På denne måten er barn og unge i et gjensidig avhengighetsforhold med voksne. Uten barn og unge blir det ikke gode medvirkningsprosesser og uten voksne blir det ikke gjennomført medvirkningsprosesser. Medvirkningsprosesser må tilpasses etter barnets alder. Det kommer frem at de kommunalt ansatte har begrenset erfaring med å tilrettelegge for medvirkning for barn under 4.klasse og de fleste har kun erfaring med å arbeide med ungdom.

Tredje forskningsspørsmål for denne studien er: *Hvordan erfarer kommunalt ansatte at områdesatsingen virker inn på medvirkningsprosesser med barn og unge?* Analysen viser at informantene er positive til områdesatsinger. Områdesatsinger gir mer frihet og muligheter til å teste ut, og være innovative. Dette muliggjør bedre medvirkningsprosesser og gir erfaringer som kan ha overføringsverdi. Samtidig påvirkes arbeidet av rammene i kommunen ellers. Det står sentralt i arbeidet med områdesatsinger å involvere og samarbeide med den ordinære kommunale driften. Planavdelingen ble trukket frem som en sentral samarbeidspartner. Gode samarbeidslinjer med skolene og andre i kontakt med barn og unge i området ble trukket frem

som viktige suksessfaktorer i arbeidet. Medvirkning er tid- og ressurskrevende, og områdesatsingen gir muligheter som ikke finnes ellers i kommunen. Samtidig er det en utfordring at områdesatsingene er tidsavgrensede og prosesser er tidkrevende. Bærekraftperspektivet er viktig i områdesatsinger, særlig med fokus på å skape varige endringer.

Samtidig som analysen vår viser at kommunalt ansatte er positive til områdesatsinger, kan det stilles spørsmål om det er en velegnet metode for å løse strukturelle problemer i levekårsutsatte områder. Områdesatsinger kan gi nyttige erfaringer som kan bidra til utvikling av nye metoder for barn og unges medvirkning i øvrig kommunal og statlig drift, men ikke nødvendigvis løse problemene det er ment at en slik satsing skal. Områdesatsing fungerer top-down og det kan være en motsetning til at medvirkning fremmes som så viktig når det er noe som er initiert av kommune og stat, og ikke innbyggerne selv. Videre er det sentralt at barn og unge ikke kan stilles til ansvar for å myndiggjøre seg selv og sitt samfunn (Wong et al., 2010, s. 105). De kan heller ikke løse utfordringene som finnes i området gjennom å inviteres til en medvirkningsprosess. Samtidig er det viktig at barn og unge inkluderes og deres engasjement for eget nærmiljø må ikke undervurderes. Barn og unges medvirkning er viktig for dem selv og for samfunnet. Økt deltakelse for barn og unge er sentralt for å bygge fremtidens innbyggere, og den kollektive og kritiske bevisstheten i mennesket. Dette er viktig for et velfungerende demokrati.

7.1 Implikasjoner for praksis og videre forskning

Vi vil oppfordre til forskning på hvordan kunnskap og erfaringer fra områdesatsinger kan overføres til ordinær kommunal drift og statlige organer. Med dette sikter vi spesifikt til hvordan nye modeller og metoder for barn og unges medvirkning kan leve videre i nye former. Områdesatsingene tildeles mye ressurser til å skape innovative arbeidsmåter og metoder for å involvere innbyggere. Dette kan være viktig kunnskap på tvers av sektorer og etater. Videre vil vi oppfordre til mer forskning på medvirkning, særlig fra barn og unge. Vi fant i vår studie at de kommunalt ansatte har liten eller ingen erfaring med å tilrettelegge for medvirkning fra barn under 4.klasse. Vi vil derfor fremheve behovet for at det produseres mer kunnskap om yngre barns medvirkning i deres nærmiljø og samfunnet. Avslutningsvis vil vi oppfordre til mer forskning på områdesatsing, og slik som Andersen og Brattbakk (2020, s. 130) påpeker at det mangler et solid kunnskapsgrunnlag for å kunne si noe om områdesatsinger er en hensiktsmessig strategi i Norge.

8 Litteratur

Andersen, B. & Brattbakk, I. (2020). Områdesatsinger i Norge. Et skjørt kunnskapsgrunnlag for strategier og tiltak. *Tidsskrift for boligforskning*, 3(2), 130-147.

<https://doi.org/10.18261/issn.2535-5988-2020-02-03>

Andersen, B. & Lorenzen, S. B. (2021). Ballens uforutsigbare vei mot mål: Medvirkning som maktspill. I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning: Kreativitet og konflikt i planlegging* (s. 223–246). Cappelen Damm Akademisk.

Andersen, B. & Skrede, J. (2021). Medvirkningsidologiens inntok i byplanleggingen – en invitasjon til grubling. *Kart og Plan*, 114(1-2), 7-21. <https://doi.org/10.18261/issn.2535-6003-2021-01-02-02>

Andersen, B., Skrede, J. & Breistrand, H. (2022). Medvirkningsretorikk og byutvikling – noen betraktninger. *Plan*, 54(2), 34-41. <https://doi.org/10.18261/plan.54.2.8>

Askheim, O. P. (2012). *Empowerment i helse- og sosialfaglig arbeid: Floskel, styringsverktøy eller frigjøringsstrategi?* Gyldendal Akademisk.

Barne- og familiedepartementet. (2020). *Like muligheter i oppveksten: Regjeringens samarbeidsstrategi for barn og ungdom i lavinntektsfamilier (2020-2023)*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/contentassets/bb45eed3479549719fb14c78eba35bd4/strategi-mot-barnefattigdom_web.pdf

Brattbakk, I. & Andersen, B. (2017). *Oppvekstedets betydning for barn og unge: Nabolaget som ressurs og utfordring* (AFI Rapport 02:2017). Arbeidsforskningsinstituttet, Høgskolen i Oslo og Akershus. <http://dx.doi.org/10.13140/RG.2.2.27260.64649>

Checkoway, B. (2011). What is youth participation? *Children and Youth Services Review*, 33(2), 340-345. <https://doi.org/10.1016/j.childyouth.2010.09.017>

Cornwall, A. (2008). Unpacking 'Participation': models, meanings and practices. *Community Development Journal*, 43(3), 269-283. <https://doi.org/10.1093/cdj/bsn010>

Creswell, J. W. & Poth, C. N. (2018). *Qualitative inquiry and research design: Choosing Among Five Approaches* (4.utg.). SAGE.

De forente nasjoner. (2003). *FNs konvensjon om barnets rettigheter: Vedtatt av De forente nasjoner 20. november 1989: Ratifisert av Norge 8. januar 1991*. Barne- og familiedepartementet.
https://www.regjeringen.no/globalassets/upload/kilde/bfd/bro/2004/0004/ddd/pdfv/178931-fns_barnekonvensjon.pdf

FN-sambandet. (2023). *FNs bærekraftsmål nr. 1, 3, 4, 10, 11 og 16*. Hentet fra <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

FN-sambandet. (2023, 4.april). *FNs bærekraftsmål*. FN. <https://www.fn.no/om-fn/fns-baerekraftsmaal>

Folkehelseinstituttet. (2020, 4.mars). *Sosialt bærekraftige lokalsamfunn*. FHI.
<https://www.fhi.no/hn/folkehelse/artikler/sosialt-baerekraftige-lokalsamfunn/>

Folkehelseloven. (2011). *Lov om folkehelsearbeid* (LOV-2011-06-24-29). Lovdata.
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2011-06-24-29?q=folkehelseloven>

Freire, P. (1999). *De undertryktes pedagogikk* (S. Lie, Overs.; 2.utg). Gyldendal Akademisk.
(Opprinnelig utgitt 1970)

- Gilje, N. & Grimen, H. (1993). *Samfunnsvitenskapenes forutsetninger: Innføring i samfunnsvitenskapenes vitenskapsfilosofi*. Universitetsforlaget.
- Grander, M., Roelofs, K. & Salonen, T. T. (2022). Area-based development initiatives: a means to an end or an end in itself? – a literature overview on the case of Sweden. *Nordic Social Work Research*, 12(2), 243-255. <https://doi.org/10.1080/2156857X.2021.1997792>
- Grønmo, S. (2016). *Samfunnsvitenskapelige metoder* (2.utg). Fagbokforlaget.
- Hagen, A. L. & Andersen, B. (2021). Introduksjon til ung medvirkning, kreativitet og konflikt i planlegging. I A. L. Hagen & B. Andersen (Red.), *Ung medvirkning: Kreativitet og konflikt i planlegging* (s. 11–41). Cappelen Damm Akademisk.
- Hagen, A. L., Andersen, B., Alves, D. E., Lorenzen, S. B. & Dalseide, A. M. (2023). *Medvirkning med mening: Ung medvirkning og innovasjon som kommunal kompetanse - og kilde til konflikt i by- og stedsutvikling* (AFI-Rapport 2023:09). Arbeidsforskningsinstituttet, OsloMet Storbyuniversitetet. <https://hdl.handle.net/11250/3058775>
- Hanssen, G. S. (2018). Ivaretas barn og unge i planlegging etter pbl. (2008)? I G. S. Hanssen & N. Aarsæther (Red.), *Plan- og bygningsloven 2008: En lov for vår tid?* (s. 277-305). Universitetsforlaget.
- Hart, R. A. (1992). *Children's participation: From Tokenism to Citizenship*. UNICEF International Child Development Centre.
- Hart, R. A. (2008). Stepping Back from "The Ladder": Reflections on a Model of Participatory Work with Children. I A. Reid, B. B. Jensen, J. Nickel, & V. Simovska (Red.), *Participation and Learning* (s. 19-31). Springer.

Hutchinson, G. S. (2022). *Samfunnsarbeid: Mobilisering og deltakelse i sosialfaglig arbeid* (4.utg.). Gyldendal.

Jørgensen, A. O. (2020). Barn og unges medvirkning bidrar til livskraftige lokalsamfunn. *Plan*, 52(2), 42-45. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2020-02-09>

Kimberlee, R. (2008). Streets ahead on safety: young people's participation in decision-making to address the European road injury 'epidemic'. *Health and Social Care in the Community*, 16(3), 322-328. <https://doi.org/10.1111/j.1365-2524.2008.00762.x>

Klausen, J. E., Arnesen, S., Christensen, D. A., Folkestad, B., Hanssen, G. S., Winsvold, M. & Aar, J. (2013). *Medvirkning med virkning? Innbyggermedvirkning i den kommunale beslutningsprosessen* (NIBR 3035). Norsk institutt for by- og regionforskning. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/5459>

Kommunal- og distriktsdepartementet (2023, 7.mars). *Områdesatsinger*. Regjeringen. https://www.regjeringen.no/no/tema/kommuner-og-regioner/by_stedsutvikling/omradesatsinger_storbyer/id2900666/?expand=factbox2900682

Kommuneloven. (2018). *Lov om kommuner og fylkeskommuner* (LOV-2018-06-22-83). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2018-06-22-83?q=kommuneloven>

Kvale, S. & Brinkmann, S. (2017). *Det kvalitative forskningsintervju* (3.utg.). Gyldendal Akademisk.

Larsen, A. K., Sewpaul, V. & Hole, G. O. (2014). Introduction. I A. K. Larsen, V. Sewpaul & G. O. Hole (Red.), *Participation in Community Work: International perspectives* (s. 1-15). Routledge.

- Larsen, A. K., Ågotnes, G. & Agdal, R. (2022). Tilnærminger til kollektiv mobilisering innen samfunnsarbeid, sosialt entreprenørskap og folkehelsearbeid. I G. Ågotnes & A. K. Larsen (Red.), *Kollektiv mobilisering: Samfunnsarbeid i teori og praksis* (s. 59-90). Cappelen Damm Akademisk.
- Ledwith, M. & Springett, J. (2010). *Participatory practice: Community-based action for transformative change*. The Policy Press.
- Ledwith, M. (2011). *Community development: A critical approach* (2. utg.). Policy Press.
- Ledwith, M. (2016). *Community development in action: Putting Freire into practice*. Policy Press.
- Lohne, L. (2018, 2. august). Regjeringen om integrering: Her blinker varsellampene: Regjeringen innser at de har brukt milliarder på å løfte utsatte områder i storbyene uten å vite hvilke tiltak som virker. Nå varsles nye grep. *Verdens gang*.
<https://www.vg.no/nyheter/innenriks/i/KvAvBE/regjeringen-om-integrering-her-blinker-varsellampene>
- Lorenzen, S. B., Hagen, A. L., Dalseide, A. M. & Andersen, B. (2020). Ung medvirkning i planlegging – fra A til Å. *Plan*, 52(2), 14-21. <https://doi.org/10.18261/ISSN1504-3045-2020-02-04>
- Lund, P-Ø. (2014). *Innsatser i utsatte byområder: Erfaringer fra Grorudalssatsingen*. Oslo kommune.
- Malterud, K. (2017). *Kvalitative forskningsmetoder for medisin og helsefag* (4.utg.). Universitetsforlaget.

Manen, M. V. (2014). *Phenomenology of practice: Meaning-Giving Methods in Phenomenological Research and Writing*. Left Coast Press.

Meld. St. 18 (2016-2017). *Berekraftige byar og sterke distrikt*. Kommunal- og distriktsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/d15e0f19e7d9439ea5c1b08ba888bdd1/nn-no/pdfs/stm201620170018000dddpdfs.pdf>

Meld. St. 40 (2020-2021). *Mål med mening: Norges handlingsplan for å nå bærekraftsmålene innen 2030*. Kommunal- og distriktsdepartementet.

<https://www.regjeringen.no/contentassets/bcbcac3469db4bb9913661ee39e58d6d/no/pdfs/stm202020210040000dddpdfs.pdf>

Minkler, M. & Wallerstein, N. (2012). Improving Health through Community Organization and Community Building: Perspectives from Health Education and Social Work. I M. Minkler (Red.), *Community Organizing and Community Building for Health and Welfare* (3. utg., s. 37-58). Rutgers University Press.

Nordgreen, L., Økland, M. A., Henriksbø, K. & Sudmann, T. T. (2018). Negotiating obstacles in the making of a parkour site at Leitet – children and young people's participation in area development. *Community Development Journal*, 53(3), s. 424-445.

<https://doi.org/10.1093/cdj/bsy019>

NOU 2020: 16 (2020). *Levekår i byer: Gode lokalsamfunn for alle*. Kommunal- og moderniseringsdepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2020-16/id2798280/>

O'Reilly, M. & Kiyimba, N. (2015). *Advanced qualitative research: A guide to using theory*. SAGE.

Plan- og bygningsloven (2008). *Lov om planlegging og byggesaksbehandling* (LOV-2008-06-27-71). Lovdata. <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2008-06-27-71?q=pbl>

Ringholm, T. & Nyseth, T. (2018). Medvirkning. I G. S. Hanssen & N. Aarsæther (Red.), *Plan- og bygningsloven 2008: Fungerer loven etter intensjonene?* (s. 317-332). Universitetsforlaget.

Ruud, M. E., Barlindhaug, R. & Staver, A. B. (2020). *Kunnskapsoversikt: Områderettet innsats som virkemiddel. Internasjonale eksempler* (NIBR-rapport 2019:25). By- og regionsforskningsinstituttet NIBR. <https://hdl.handle.net/20.500.12199/2978>

Sudmann, T. & Henriksbø, K. (2011). Kollektiv handling skaper endring. *Fontene*, 12(11), 50–56. https://www.researchgate.net/publication/264934836_Kollektiv_handling_skaper_endring

Thornquist, E. (2018). *Vitenskapsfilosofi og vitenskapsteori: For helsefag* (2.utg.). Fagbokforlaget.

Tjora, A. (2021). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis* (4.utg). Gyldendal.

Twelvetrees, A. (2017). *Community Development, Social Action and Social Planning* (5 utg.). Red Globe Press.

Wong, N. T., Zimmerman, M. A., & Parker, E. A. (2010). A Typology of Youth Participation and Empowerment for Child and Adolescent Health Promotion. *American Journal of Community Psychology*, 46(1-2). <https://doi.org/10.1007/s10464-010-9330-0>

Økland, M. A. (2012). *Samfunnsarbeid og boligsosialt arbeid: En erfaringssamling med fokus på strategier og virkemidler for inspirasjon til videre teori- og metodeutvikling*. Fagbokforlaget.

Økland, M. A., Nordgreen, L. C. & Blindheim, T. (2022). Bærekraftige lokalsamfunn gjennom medvirkning og kollektiv mobilisering? Erfaringer fra utfasing av områdesatsing i Ytre Arna og indre Laksevåg. I G. Ågotnes & A. K. Larsen (Red.), *Kollektiv mobilisering: Samfunnsarbeid i teori og praksis* (s. 277-299). Cappelen Damm Akademisk.

Ågotnes, G., Larsen, A. K., Midtgård, I. H. & Åkerblom, K. B. (2022a). Om kollektiv mobilisering - en innledning. I G. Ågotnes & A. K. Larsen (Red.), *Kollektiv mobilisering: Samfunnsarbeid i teori og praksis* (s. 11-34). Cappelen Damm Akademisk.

Ågotnes, G., Åkerblom, K. B., Midtgård, I. H., Burkeland-Lie, M. & Bruland, T. (2022b). Deltakelse og medvirkning i norske offentlige diskurser. Mot et deltakelsestyranni? I G. Ågotnes & A. K. Larsen (Red.), *Kollektiv mobilisering: Samfunnsarbeid i teori og praksis* (s. 113-140). Cappelen Damm Akademisk.

Vedlegg 1: Vurdering av behandling av personopplysninger

[Meldeskjema](#) / [Kommunalt ansattes erfaringer med å tilrettelegge for barn og unges ...](#)

/ Vurdering

Vurdering av behandling av personopplysninger

Referansenummer Vurderingstype Dato

197367 Standard 06.12.2022

Prosjekttittel

Kommunalt ansattes erfaringer med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsing i Norge

Behandlingsansvarlig institusjon

Høgskulen på Vestlandet / Fakultet for helse- og sosialvitenskap / Institutt for velferd og deltaking

Prosjektansvarlig

Rianne Vogels

Student

Sunniva Bakke

Prosjektperiode

01.12.2022 - 31.12.2024

Kategorier personopplysninger

Alminnelige

Lovlig grunnlag

Samtykke (Personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a)

Behandlingen av personopplysningene er lovlig så fremt den gjennomføres som oppgitt i meldeskjemaet. Det lovlige grunnlaget gjelder til 31.12.2024.

Kommentar

OM VURDERINGEN

Personverntjenester har en avtale med institusjonen du forsker eller studerer ved. Denne avtalen innebærer at vi skal gi deg råd slik at behandlingen av personopplysninger i prosjektet ditt er lovlig etter personvernregelverket.

Personverntjenester har nå vurdert den planlagte behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at behandlingen er lovlig, hvis den gjennomføres slik den er beskrevet i meldeskjemaet med dialog og vedlegg.

VIKTIG INFORMASJON TIL DEG

Du må lagre, sende og sikre dataene i tråd med retningslinjene til din institusjon. Dette betyr at du må bruke leverandører for spørreskjema, skylagring, videosamtale o.l. som institusjonen din har avtale med. Vi gir generelle råd rundt dette, men det er institusjonens egne retningslinjer for informasjonssikkerhet som gjelder.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet. Om prosjektansvarlig ikke svarer på invitasjonen innen en uke må han/hun inviteres på nytt.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 31.12.2024.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

Personverntjenester vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen

formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke videre behandles til nye uforenlige formål

dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet

lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Personverntjenester vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

Personverntjenester legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til oss ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema> Du må vente på svar fra oss før endringen gjennomføres.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

Personverntjenester vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet. Kontaktperson hos oss: Janniche Linde

Lykke til med prosjektet!

Vedlegg 2: Informasjonsskriv og samtykkeskjema

Vil du delta i forskningsprosjektet

“Kommunalt ansattes erfaringer med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsing”?

Dette er et spørsmål til deg om å delta i et forskningsprosjekt hvor formålet er å undersøke hvordan kommunalt ansatte i Norge erfarer å tilrettelegge for medvirkning fra barn og unge i forbindelse med områdesatsing. I dette skrivet gir vi deg informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Formål

Vi er to studenter som skal skrive en masteroppgave tilknyttet masterprogrammet i samfunnsarbeid ved Høgskulen på Vestlandet, campus Bergen. Formålet med studien er å undersøke kommunalt ansattes erfaring med tilrettelegging av medvirkning fra barn og unge i områdesatsinger i Norge. Siden 2014 har staten samarbeidet med flere kommuner om områdesatsing. Studien ønsker å løfte det til nasjonalt nivå for å undersøke om det finnes felles erfaringer blant ansatte i kommunene. Videre er det et formål å sette kunnskapshull og bidra til forskningsfeltet, både om medvirkning fra barn og unge og om områdesatsinger. Studien retter seg mot tilrettelegging for barn og unge for å bidra til å løfte deres stemme.

Oppgavens problemstilling er: Hvordan erfarer kommunalt ansatte i Norge å tilrettelegge for innbyggermedvirkning fra barn og unge i områdeutvikling?

Forskningsspørsmål:

Hvordan beskriver kommunalt ansatte medvirkning?

Hvordan har det blitt arbeidet med at barn og unge kan medvirke i områdesatsingen?

Hvordan kan medvirkningsprosessene som de kommunalt ansatte beskriver sees opp mot teori om medvirkning?

I etterkant av innlevert i masteroppgave, er det mulig at studentene skal skrive en artikkel og/eller rapport. Denne vil ta utgangspunkt i masteroppgaven og basere seg på innsamlede data i dette prosjektet.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Rianne Vogels, høyskolelektor på Institutt for velferd og deltaking ved Høgskulen på Vestlandet er veileder og ansvarlig for forskningsprosjektet. Hennes kontaktinformasjon finner du nederst i dette skrivet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Du får spørsmål om å delta fordi du er kommunalt ansatt i Norge der du har en rolle innenfor områdesatsingen i din kommune. Vi har sendt henvendelse om deltakelse i studien til alle kommuner som har eller har hatt et samarbeid med staten om områdesatsing. Henvendelsen er sendt ut til ansvarlige for den aktuelle områdesatsingen på mail. Vi ønsker en bred dekning nasjonalt og vil derfor strebe etter så lik geografisk fordeling av informanter som mulig. Dersom vi får flere interesserte deltakere enn vi har kapasitet til, vil vi velge ut de vi tenker best kan representerer vårt utvalg til studien. Interesserte som ikke deltar, kan dersom ønskelig få tilsendt endelig masteroppgave og en eventuell artikkel.

Hva innebærer det for deg å delta?

Hvis du velger å delta i prosjektet, innebærer det at du stiller til et intervju. Det vil ta ca. 1,5 time og vi blir enig om sted. Intervjuene vil gjennomføres enten fysisk eller et digitalt intervju over Zoom eller Teams. Opplysningene registreres ved bruk av en lydopptaker uten internett. Vi vil transkribere intervjuet snarest mulig etter gjennomført intervju og utelate eventuelle personopplysninger eller annen informasjon som kan identifisere deg. Etter at lydopptaket er transkribert, vil det umiddelbart slettes.

Intervjuet inneholder blant annet spørsmål om;

- Din rolle i områdesatsingen
- Dine tanker rundt medvirkning

- Dine erfaringer med barn og unges medvirkning i områdesatsing
- Dine tanker rundt rammene, kompetansebehov og vilkår for arbeidet

Spørsmålene som skal stilles i intervjuene er i utgangspunktet lite sensitive.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg. Det vil ikke påvirke ditt forhold til din arbeidsplass/arbeidsgiver.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Vi vil bare bruke opplysningene om deg til formålene vi har fortalt om i dette skrivet. Vi behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Den eneste som vil ha tilgang til dine opplysninger er studentene (Sunniva Jensen Christiansen og Sunniva Bakke) og prosjektansvarlig ved HVL (Rianne Vogels). Vi trenger informasjon om ditt navn, din arbeidsplass og din kontaktinfo i rekruttering, for å avtale intervju og for å innhente samtykke. Denne informasjonen vil utelates fra datamaterialet. Dersom det kommer frem slike eller andre personopplysninger om deg eller andre i intervjuet, vil dette anonymiseres og eventuelt utelates fra transkriberingen. Lydopptaket vil slettes etter gjennomført transkribering. I den ferdigstilte masteroppgaven er alle deltakere fullt anonymisert og ikke gjenkjennbare.

Hva skjer med personopplysningene dine når forskningsprosjektet avsluttes?

Prosjektet avsluttes innen 31. desember 2024. Grunnet fullstendig anonymisering av datamaterialet under transkribering, vil ikke det bli lagret personopplysninger om deg.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg? Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Høgskulen på Vestlandet har Personverntjenester vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke opplysninger vi behandler om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene
- å få rettet opplysninger om deg som er feil eller misvisende
- å få slettet personopplysninger om deg
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å vite mer om eller benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med:

Studenter Sunniva Jensen Christiansen, tlf: 41 44 62 14, mail: sunnivajc@gmail.com eller

Sunniva Bakke, tlf. 97 06 00 80, mail: sunniva.bakke@gmail.com

Høgskulen på Vestlandet ved veileder Rianne Vogels, tlf: 91 58 83 39, mail:

rienne.vogels@hvl.no

Vårt personvernombud: Trine Anikken Larsen, tlf: 55 58 76 82, mail:

Trine.Anikken.Larsen@hvl.no

Hvis du har spørsmål knyttet til Personverntjenester sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

Personverntjenester på epost (personverntjenester@sikt.no) eller på telefon: 53 21 15 00.

Med vennlig hilsen

Rianne Vogels

Prosjektansvarlig

(Forsker/veileder)

Sunniva Jensen Christiansen

Student

Sunniva Bakke

Student

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet *Kommunalt ansattes erfaring med å tilrettelegge for barn og unges medvirkning i områdesatsing*, og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

☐ å delta i intervju

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet, ca. 31. desember 2024

----- (Signert av
prosjektdeltaker, dato)

Vedlegg 3: Tematisk intervjuguide

Tematisk intervjuguide

Problemstilling: Hvordan erfarer kommunalt ansatte i Norge å tilrettelegge for innbyggermedvirkning fra barn og unge i områdesatsing?

Intervjuet vil handle om følgende temaer:

- Info om informantene og deres tilknytning til områdesatsing
- Medvirkning i områdesatsingen
- Medvirkning fra barn og unge i områdesatsing
- Kunnskapsbehov, rammer og vilkår for arbeidet

Vedlegg 4: Intervjuguide

Tema 1: Info om informantene/roller

- Hva er din tilknytning til områdesatsingen?
- Hva tenker du er viktig i arbeidsprosessen i områdesatsing?

Tema 2: Tanker rundt medvirkning

- Hva tenker du når du hører ordet medvirkning?
- Hvilke tanker har du om barn og unges medvirkning?

Tema 3: Erfaringer med medvirkning fra barn og unge i områdesatsing

- Hva tenker du er viktig i arbeidet med medvirkning fra barn og unge i områdesatsing? •
Hvilke erfaringer har du med å arbeide med barn og unge i områdesatsing?
- Har du noen tanker om når barn og unge bør involveres i prosessen? Og eventuelt når det ikke er hensiktsmessig at de involveres?
- Kan du si noe om hvordan du har arbeidet med å nå ut til barn og unge?
- Har du noen erfaringer med hvordan barn og unges medvirkning kan styrke en områdesatsing?
- Hvilke utfordringer har du møtt på når det skal tilrettelegges for at barn og unge skal medvirke?
- Er det noe du tenker kunne vært gjort annerledes i arbeidet med medvirkning fra barn og unge?

Tema 4: Rammer, vilkår og kompetanse

- Kan du reflektere rundt hvordan kommunale rammer påvirker ditt arbeid med medvirkning fra barn og unge i områdesatsing?

- Har du noen erfaringer med at lover og regler påvirker arbeidet?
- Har du noen tanker om hvordan tildelte ressurser kan påvirke arbeidet?

Til slutt

- Er det noe du ønsker å tilføye?